

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Veronika Vránová

System včasné intervence

Olomouc 2013

vedoucí práce: doc. PhDr. Linda Švrčinová

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „System včasné intervence“ vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Lindy Švrčinové a použila literatury uvedené v seznamu.

V Olomouci dne

Podpis

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Lindě Švrčinové za odborné vedení, které mi bylo poskytnuto při zpracovávání bakalářské práce.

Dále chci poděkovat všem externistům, pracovníkům orgánů sociálně-právní ochrany dětí, Policii ČR v Olomouci a v Kroměříži, panu Ferdinandovi Raditschovi z Ministerstva vnitra České republiky a paní Štěpánce Filipové z Ministerstva práce a sociálních věcí za interní informace za jejich vstřícnost.

Veronika Vránová

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Veronika Vránová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Linda Švrčinová
Rok obhajoby:	2013

Název práce:	Systém včasné intervence
Název v angličtině:	Early Intervention System
Anotace práce:	Práce se zabývá efektivitou a funkčností Systému včasné intervence. Je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývá základními pojmy, prevencí kriminality a efektivitou preventivních programů a Systémem včasné intervence. Praktická část obsahuje výzkumné šetření prostřednictvím převážně dotazníkového šetření.
Klíčová slova:	Systém včasné intervence, kriminalita dětí a mládeže, efektivita, spolupráce, funkčnost, orgán sociálně-právní ochrany dětí
Anotace v angličtině:	The thesis is focused by efficiency and functionality of Early Intervention System. It's divided into two parts, theoretical and practical. Theoretical part describes basic terms, prevention of criminality and efficiency of prevention's projects and Early Intervention System. The practical part includes research by way of questionnaires.
Klíčová slova v angličtině:	Early Intervention System, criminality of children and youth, efficiency, co-operation, functionality, body of children's social legal protection
Přílohy vázané v práci:	Příloha 1 - Seznam měst s projektem SVI k 31. 12. 2010 Příloha 2 - Obrázky Příloha 3 - Mapa měst realizující projekt SVI Příloha 4 - Dotazník Příloha 5 - Interview Ferdinand Raditsch MVČR Příloha 6 - Materiál MPSV předkládaný na jednání Vlády ČR 13. února 2013
Rozsah práce:	61 s.
Jazyk práce:	Český jazyk

Obsah

Úvod	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Vymezení základních pojmů	11
1.1 Kriminalita	11
1.1.1 Kriminalita mládeže	11
Mládež riziková, riziková mládež	12
1.2 Delikvence	12
1.3 Trestný čin, čin jinak trestný, provinění	13
1.4 Intervence	13
1.5 Socializace	14
2 Prevence kriminality a efektivita preventivních programů	15
2.1 Efektivita programu a projektů prevence kriminality	16
3 Projekt Systém včasné intervence (SVI)	18
3.1 Vize	19
3.2 Cíle SVI	20
3.3 Hlavní pilíře projektu	21
3.4 Subjekty SVI	23
3.5 Objekty intervence	25
3.6 Informační systém SVI – společná komunikace	25
3.6.1 Informace a jejich podoba	27
3.7 Hodnocení efektivit projektu Systém včasné intervence v daném regionu	28
3.8 Stav SVI a reakce na projekt SVI	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 Úvod do praktické části	32
4.1 Výzkumný cíl a jeho dílčí cíle	32
4.2 Výzkumný vzorek	32
4.3 Výběr metody výzkumného šetření	33
4.4 Validita	35
5.1 Město A	36
5.1.1 Vyjádření Policie ČR ve městě A	36
5.1.2 Vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany ve městě A	37
5.2 Město B	39
5.3 Město C	41
5.4 Město D	44
5.5 Město E	46

Závěr.....	53
Seznam literatury.....	55
Seznam zkratek	59
Seznam příloh.....	60

Úvod

Předkládaná bakalářská práce není bezesporu jedinou prací, která se zabývá mimořádně závažným a neustále aktuálnějším tématem, čímž kriminalita mládeže je.

V České republice stále více diskutabilním a probíraným problémem delikvence a kriminality dětí a mládeže, avšak ne v takové míře jako například trestné činy proti životu a zdraví, trestné činy proti majetku nebo trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby (např. přijetí úplatku či podplácení). Nicméně náš stát se nemalou měrou snaží o to, aby tato otázka byla řešena.

Na problematiku prevence kriminality se soustřeďují rezorty zabývající se především zaměstnaneckou, vzdělávací, rodinnou a zdravotní politikou. Význam komunikace a spolupráce mezi institucemi zabývající se problémovou mládeží je založena na kvalitě osobních vztahů, nikoli systémové provázanosti subjektů. Takovéto mládeži je věnována řada subjektů, je na ni věnováno značné množství finančních subjektů. Děti jsou v rámci součinnosti subjektů nejčastější finančně podporovanou skupinou. Toto úsilí však naráží na celkovou nekoncepčnost projevující se nefunkčností, nekomplexností, nesoučinností. Současná péče o problémovou mládež je tvořena soustavou minimálně mezi sebou komunikujících subjektů. Nesystémovost je pro stát drahá a neefektivní.

Zmíněné aspekty vedly ke zhotovení této bakalářské práce. V této bakalářské práci budeme snažit posoudit, zda je vskutku tato hypotéza objektivní, zda tento projekt Systém včasné intervence je opravdu efektivní a funkční, jak jej hájí příslušná ministerstva, na jaké úrovni funguje komunikace mezi subjekty na základě stanovené metodiky (Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmu pro mládež pro rok 2007).

Městy, která ozkoušela pilotní, se stala Ostrava a Svitavy. Mezi obce realizující pilotní projekt Systému včasné intervence patří Hradec Králové, Mělník, Náchod, Nový Jičín, Olomouc, Ostrava, Praha 2 – městská část, Svitavy, Šumperk a Třebíč (viz příloha 3). Postupně se však k těmto městům připojovala ostatní (viz příloha 1 a 3).

Práce je rozdělená na dvě části: teoretickou a praktickou (empirickou). Teoretická část práce se věnuje vysvětlení základních pojmů důležitých pro tuto problematiku, zabývá se prevencí kriminality a efektivitou preventivních programů a v poslední řadě pak samotným Systémem včasné intervence. V praktické části je zahrnut výzkum na základě stanovených cílů výzkumného šetření prostřednictvím dotazníkového šetření a osobního rozhovoru.

Cílem teoretické části bakalářské práce je pro čtenáře práce popsat a definovat základní pojmy, charakterizovat projekt Systém včasné intervence, aby byl čtenář schopen pochopit, čím se tento projekt zabývá. Dále obeznámit jedince s efektivitou programů a prevencí programů. Za cíl praktické části je prověřit efektivitu SVI skrze města realizující pilotní projekt, objasnit činnost a funkci Týmu pro mládež v daném městě, zjistit koordinovanost a provázanost na základě informačního systému mezi jednotlivými subjekty.

Jelikož v České republice je nemalé množství projektů, které se zabírají prevencí kriminality, speciálně kriminalitou dětí a mládeže (i jejich rodinami), a jedná se o „nový“ projekt v resortu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky, který se zdá více než zajímavý svou strukturou, nákladností, celkovým úmyslem transformovat stávající systém, vzbudily tyto aspekty zájem autora této bakalářské práce.

Z důvodu zachování anonymity zdrojů informací (po domluvě dotazovanými osobami) jsou v textu některé zdroje jak v teoretické, tak v praktické části, načerněny.

Práce by měla být přínosem převážně pro oblast sociální práce, oblast sociálně-právní ochrany dětí a mládeže, dále pro kriminologickou, právní a pedagogickou oblast.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení základních pojmů

Předtím než se budeme věnovat samotné problematice Systému včasné intervence, je dobré si definovat několik pojmů. Tato část práce se bude zabývat pojmy kriminalita, kriminalita mládeže, delikvence, pojmům trestný čin, čin jinak trestný, provinění, intervence a socializace.

1.1 Kriminalita

Kriminalita (z lat. crimen – zločin) je sociálně-patologický jev, který vykazuje aspekty sociologické, společenské, psychologické, psychiatrické, osobnostní, trestněprávní a jiné. K jejímu potírání se užívají jak prostředky právní regulace (normy, zákony atd.), tak prostředky empirického a vědeckého poznání. Kriminalita doprovází lidskou společnost a mění se spolu s jejím vývojem. (srov. Zoubková, 2004)

Štablová kriminalitu definuje jako *souhrn trestným činů spáchaných v určitém časovém období ve sledované oblasti sankcionovaných platným trestním právem.* (Štablová, 2008)

Po roce 1989 (po listopadové revoluci) došlo v České republice k prudkému nárůstu kriminálního jednání, podle statických údajů České statistického úřadu. Od té doby se kriminalita stává prvotním společenským problémem, a proto se začalo pátrat po nových, netradičních možnostech jak velký nárůst kriminality držet pod kontrolou. Tradičním zájmem společnosti je, aby co nejvíce kriminálních činů bylo objasněno a pachatelé dostatečně a spravedlivě potrestáni. (Kriminalita po Listopadu v Česku výrazně vzrostla [online], 2009)

1.1.1 Kriminalita mládeže

Pod pojmem mládež (tzn. osoby do 18 let) se vesměs rozumí dvě věkové kategorie, **děti** (trestně neodpovědné do 15 let věku) a **mladiství** (podmíněně odpovědné od 15 let do 18 let). Podle zákona č. 218/2003 Sb., zákona o odpovědnosti mládeže za protiprávní či a soudnictví ve věcech mládeže (dále jen ZSVM) je za dítě považován ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného (pozn. §89 ZSVM . „*Dítě mladší patnácti let není trestně odpovědné.*“) nedovrší patnáctého roku věku (v jiných souvislostech je za dítě považována osoba mladší 18 let; např. UNESCO, Úmluva o právech dítěte). Mladistvý je ten, kdo v době spáchání provinění již dovrší 15. roku a nepřekročí 18. rok věku. Důvod, proč se osoba mladistvá dopouští provinění, je takový, protože pro označení činu jako trestný musí osoba překročit osmnáctý rok. Tudíž podle trestního zákona (č. 40/2009 Sb.) není trestně

odpovědná. Kriminalita z pohledu věku se především týká mladých lidí. Největší zatížení kriminalitou je ve věku 14 – 16 let. Tato věková skupina se podílí zejména na trestné činnosti majetkové (65-70 %), drogové, násilné, mravnostní, na výtržnictví a činnosti s rasovým a národnostním podtextem. (Novotný, 2006)

Mládež riziková, riziková mládež

V současné době neexistuje jednotná definice mládeže, proto se můžeme setkat s různými výroky. Jinak definuje mládež sociologie, jinak psychologie, pedagogika, právo atd., co teprve mládež rizikovou. Binarová (2008) v knize Přehled vývojové psychologie uvádí, že na období **adolescence** je tradičně pohlíženo jako na léta „bouří a stresů“, které provází přechod mezi dětstvím a dospělostí. V této době si jedinec začíná i více přemýšlet, má své vlastní názory, je konfliktní. Sociální vývoj mládeže je ovlivněn často snahou po nezávislosti, která se projevuje tendencí samostatně se rozhodovat a uplatnit svůj názor mezi dospělými.

Podle Matouška (2011) za **rizikovou mládež** považujeme mládež se zvýšeným rizikem *sociálního selhání*. Naopak Gullon a Moor (2002) definují pojem rizikové chování poměrně obecněji, což účelům této práce vyhovuje více. Rizikové chování vymezují jako jednání, které v sobě zahrnuje i potencionální negativní důsledky nebo ztráty. Domnívám se, že toto pojetí je z hlediska zaměřené práce zcela dostačující.

Pro účel této práce se budeme držet definice pojmu mládeže dle ZSVM.

1.2 Delikvence

Delikvence je negativní způsob chování. Za delikventní činy jsou označována veškerá jednání, která porušují sociální normy chráněné právními předpisy včetně přestupků (srov. Matoušek, Kroftová, 2011). Obecně lze vyvodit, že delikvencí je to činnost porušující zákonné nebo jiné způsoby chování. Pojem nepůsobí tak drsně jako pojem kriminalita. V kriminalistické a kriminologické praxi se s delikvencí můžeme setkat v podobě označení protispolečenské činnosti ve věku do 15 let, juvenilní delikvence se pak týká věku mezi 15. – 17. rokem. Jedná se o porušení společenského zájmu ve stupni jako by byl trestným činem.

Mezi delikventní jednání spadají i činy páchané osobami, které jsou zbaveny trestní odpovědnosti pro svou nepřičetnost (viz §26 a§27 z. č. 40/2009 Sb.), demenci apod., kdy pachatel nebyl schopen rozpoznat protiprávnost svého jednání (činu) a nemohl ovládat své jednání. (z. č. 40/2009 Sb.)

1.3 Trestný čin, čin jinak trestný, provinění

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (§ 13, odst. 1) uvádí: „ **Trestný čin** je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně“. Jak plyne z trestního zákona, pokud není čin uvedený v trestním zákoně, nemůže být trestným činem, ať je jakkoli nebezpečný, nemorální nebo závažný pro společnost. Musí také vykazovat určitý stupeň nebezpečnosti, jinak je jednání posuzováno jako přešůpek (pozn. stupeň nebezpečnosti posuzuje příslušný soud).

Aby jednání bylo posouzeno jako trestní čin, musí se jednat o jednání zaviněné (př. § 205 Krádež, z. č. 40/ 2009 Sb.). U některých činů postačí zavinění nedbalostní (např. § 146 Ublížení na zdraví, z. č. 40/2009 Sb.).

Činem jinak trestným se rozumí ve smyslu trestního zákoníku (č. 40/2009 Sb.) čin, který je relativně beztrestný, ač za jiných okolností by byl trestným činem. Patří sem nebezpečné činy pro společnost, v zákonem požadovaném stupni naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu (subjekt, subjektivní stránku, objekt, objektivní stránku), avšak trestným činem nejsou z důvodu nedostatku věku nebo nepřičetnosti u mladistvých.

Provinění je vymezeno dle zákona č. 218/2003 Sb. (§6), ZSVM tak, že čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, není proviněním, jestliže je spáchán mladistvým a stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost je malý.“ Pojem provinění není tak stigmatizující a společensky odsuzující.

1.4 Intervence

Slovník sociální práce definuje pojem **intervence** jako *odborný zásah, jehož cílovou skupinou je jednotlivec, skupina, rodina, komunita, případně širší společenství. Někdy je termín intervence užíván jako synonymum „terapie“, jindy (což je častější) je pojímán jako významově širší, protože může zahrnovat všechny druhy činností, které pracovník vykonává ve prospěch klienta (případně společenství).* (Matoušek, 2008) Pro naše účely bude vhodnější významově širší pojetí tohoto termínu.

Správná činnost v oblasti sociální intervence zabezpečují sociální pracovníci (pracovníci a pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany dětí, kurátoři pro mládež, sociální kurátoři pro dospělé) obcí s rozšířenou působností. Jsou důležitými jednotkami Systému včasné intervence.

Proces intervence začíná prvním kontaktem klienta s odborníkem nebo pracovníkem subjektu (pracovníkem OSPOD, policistou, kurátorem pro mládež apod.). Obecným cílem intervence je pomoc rizikovým a ohroženým dětem a mladistvým v dané lokalitě, včetně realizace prevence. Cíle intervence určují klient a pracovník společně. Pokud klient potřebuje speciální službu, pracovník ji vyhledává a pomáhá mu vstoupit do kontaktu s příslušnou institucí nebo s odborníkem.

1.5 Socializace

Socializací prochází každý z nás, má-li být sociální a kulturní bytostí. Jejím cílem je tuto bytost zformovat, aby se mohla chovat samostatně tak, jako by byla pod stálým dohledem. Lze toho dosáhnout tehdy, pokud jedinec přijme za své nejen hodnoty a normy, ale též vědění své kultury. (Keller, 1992)

Pro každou společnost představuje socializace **problém**. Tento kritický moment nastává ze dvou důvodů. Za prvé, bez socializace není člověk schopen vstupovat do běžných interakcí s jinými členy. Vznikají tak *narušení jedinci*, kteří nedokážou respektovat normy běžného soužití a zapojovat se do kolektivu. Za druhé, bez socializace není společnost schopna předat své základní hodnoty a normy další generaci a dochází k rozpadu společnosti.

Jednotlivci, skupiny i organizace ovlivňují jedince v procesu socializace. Tito činitelé činí vliv prostřednictvím odměn a trestů, které se v dané společnosti běžně užívají. Na chování mládeže má vliv výchovné působení rodiny, školy, pracoviště, ale také neformálních skupin, zejména vrstevníků a způsob trávení volného času. Podstata zvyšujícího se podílu dětí a mládeže na trestné činnosti v populaci všeobecně spočívá zejména v problematice trávení volného času, v hledání jeho smysluplné činnosti. (Keller, 1992)

2 Prevence kriminality a efektivita preventivních programů

Základním úkolem prevence kriminality je její kontrola. Aby mohlo být tak učiněno, jsou tvořeny v resortech ministerstev nejrůznější preventivní aktivity v podobě programů, projektů a prací (působnost odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky). Jde o aktivity, které neutralizují, oslabují nebo dokonce odstraňují jak příčiny, tak záměry a pohnutky, jež působí na potencionální oběti i pachatele.

Prevence kriminality je vedle snižování páchaní trestné činnosti zaměřená i na sociálně-patologické jevy. Řídí se normami, usneseními vlády, směrnicemi orgánů státní správy a zahrnuje činnost v oblasti sociální, vzdělávací, ekonomické, právnickou, zdravotnické apod. Uplatnění prevence v rámci kriminality, páchaní trestné činnosti a přestupků mládeže lze klasifikovat ve třech rovinách - sociální, situační, viktimizační. (Zoubková, 2004)

První rovina prevence, charakter **sociální prevence**, byla v prvním čtvrtletí 20. století zaměřena na mládež včetně ohrožené mládeže s cílem vytvořit podmínky pro vhodné trávení volného času (zřizování domovů mládeže, klubů, hřišť atd.). Dnes jde v oblasti sociální prevence o postupné vytváření podmínek v ekonomické, sociální, vzdělávací, kulturní sféře, v oblasti bydlení, zkvalitňování způsobu života a co hlavně, socializaci, sociální integraci jedince (oběti, pachatele). (Matoušek, 2011)

Sociální prevence představuje aktivity ovlivňující proces socializace a proces sociální integrace. Je orientována na osobu pachatele (i potencionálního pachatele) a příčiny kriminality. Nejvíce poznatků čerpá sociální prevence ze sociální politiky. Speciálně se zaměřuje na problematiku socializace a sociální intervence, zejména vede svou pozornost na řešení romské otázky i prevenci závislostí (závislost na alkoholu, na drogách, na patologickém hráčství aj.).

Účinná sociální prevence se musí realizovat na základně velmi kvalitní analýzy sociální situace a také je nutná její kombinace s jiným druhem prevence. Sama o sobě je z tohoto důvodu i těžko měřitelná. (Matoušek, 2011)

Situační prevence staví na zkušenosti, že kriminalita se objevuje v určitém čase, na určitém místě (lokalitě) a za určitých okolností. Specializuje se na sledování situace v kriminálně rizikových lokalitách a místech. (srov. Zoubková, 2004)

Na rozdíl od sociální prevence je způsob **situační prevence** striktně orientován na kriminalitu, veřejný pořádek, bezpečnost, zdraví, život a majetek občanů. Situační prevence využívá více forem realizace přes klasickou ochranu, technickou, fyzickou až k režimové ochraně. Vhodný pro daný preventivní program je tehdy, pokud je laicky řečeno „šitý na míru“. Při předcházení majetkové činnosti se jeví jako efektivní, relativně ne moc finančně nákladná a snadno měřitelná. V kombinaci se sociální a viktimizací prevencí se její míra efektivity zvětšuje.

Prevence **viktimnosti** se zaměřuje na bezpečné chování a psychickou připravenost ohrožených a rizikem postihnutelných osob. V této oblasti se užívá zdravotního, psychologického, právního a sociálního poradenství (individuálního i skupinového). (Zoubková, 2004). Kriminologický slovník (Zoubková, 2011) definuje viktimologickou prevenci kriminality podobně jako předchozí autorka a dodává, že může užívat metody jak sociální, tak situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární a terciární úrovni.

2.1 Efektivita programu a projektů prevence kriminality

Účinnost programů prevence kriminality ale dílčích projektů závisí na jednotnosti průkazných a měřitelných hodnotících kritériích. Měření efektivity je mimořádně dynamickou a individualizovanou činností. Velkou roli hrají rozdíly v konkrétních podmínkách, charakteru programu a projektu, způsobu shromažďování dat, orientaci výzkumu (kvalitativní či kvantitativní metody výzkumu) a kvalita komunikace mezi osobami hodnotícími a subjekty daného projektu.

Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra České republiky ve spolupráci s městy a odbornými institucemi zpracovalo základní východiska pro hodnocení efektivity komplexního programu k hodnocení efektivity programů. Řada projektů jsou většinou smíšeného typu, ve kterém se využívá jak sociální prevence, tak situační prevence a prevence viktimnosti. Nelze proto využívat všechny tyto metody k hodnocení současně.

Je možné se zaměřit na **obecná** kritéria. Zde se zaměřujeme na dynamiku a závažnost registrované trestné činnosti, poznatky ze sociologických a kriminologických šetření, druhy a hodnoty nahlášených pojistných událostí, ochotu obcí realizovat jednotlivé projekty a také finančně se na nich podílet. Do evalvace projektů prevence můžeme zahrnout i prevenci a vzdělávání veřejnosti o úrovni analýzy kriminality, rekvalifikaci, oblasti sociálně-právní, ale i s riziky jevů a vzájemném informačním propojení všech realizátorů dílčích projektů (např. Informační systém projektu Systému včasné intervence). (Zoubková, 2004)

Dále se můžeme zaměřit na hodnocení jednotlivých typů prevence. **Sociální prevenci** jakožto složitě měřitelnou a efektivní, lze hodnotit počtem aktivit a počtem zapojených subjektů. Také lze brát v potaz zainteresovanost sociálních skupin, kterým jsou tyto preventivní programy a projekty určeny. Důležité je znát stanovisko, zda je daná obec ochotna projekt financovat. **Prevenci situační** je možné zhodnotit z hlediska počtu přestupků a trestných činů na rizikových místech. Účinnost **viktimologické prevence** tkví v metodách, které jsou pro zjištění efektivity velmi důležité. (Zoubková, 2011)

V rámci přípravné fáze evalvace by měl být proveden průzkum, zda sami občané se cítí ve svém městě bezpečni z kriminalistického hlediska (nebezpečné lokality, výskyt rizikových skupin, výskyt rizikové mládeže atd.). Ve městech realizující program či projekt déle než pátý rok, se provádí šetření u obyvatel města pro získání názoru na jejich bezpečí ve městě. Cílem je zjistit, jaký je počet „občanů v bezpečí“ před a po realizaci projektu. (Zoubková, 2004)

Při posuzování je však rozhodující iniciativa zainteresovaných subjektů do prevence a ochota podílet se na financování projektů v místě prevence a zpětné vazby osob, pro které je zkoncipován. (Matoušek, 2011)

3 Projekt Systém včasné intervence (SVI)

K programům, které ověřují součinnostní a včasnou intervenci v našich podmínkách, v České republice, náleží projekt Centrum včasné intervence, jehož metodiku vytvořil odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra České Republiky (dále MV ČR). Tento koncept, odzkoušen v Ostravě v r. 1999, vychází ze závěrů tzv. Systémového přístupu k péči o mladistvé delikventy (usnesení vlády č. 1032/1999 Sb.). Na základě několikaletých zkušeností získaných během provozu Centra včasné intervence a vyhodnocení tohoto projektu jako úspěšného byl odborem prevence kriminality MV ČR vyhotoven projekt Systém včasné intervence (dále SVI), který je určen obcím s rozšířenou působností. (Protivinský, 2007)

Stručně si nastíníme další historii projektu SVI. V roce 2007 došlo k rozšíření projektu do dalších obcí po celé České republice a k ukončení vývoje základních funkcí informačního systému. V roce 2008 byla z podnětu MVČR vytvořena pracovní skupina, která měla definovat základní požadavky na rozvoj informačního systému SVI jako jednotného softwaru, který zasáhne celou agendu sociálně-právní ochrany dětí. (Zpráva o stavu Národního projektu systému včasné intervence jako součásti reformy systému péče o ohrožené děti, 2013) Současný stav projektu je rozebrán v praktické části této práce a závěru.

„Systém včasné intervence představuje systémové propojení mezi subjekty, které řeší problematiku delikventních dětí. Slouží k rychlému předávání informací prostřednictvím elektronických médií.“ (srov. Metodika, 2007, s. 1)

„Systém včasné intervence je propojení a spolupráce institucí zúčastněných na péči o delikventní děti. V tomto systému vykonávají systematickou a kontinuální práci s kriminálně rizikovými dětmi, jejich rodinami a komunitou orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policie České republiky, obecní policie, soudy, státní zastupitelství, Probační a mediační služba, úřady práce, zdravotní, školské orgány a nestátní neziskové organizace.“ (SVI[online], 2010)

„Systém včasné intervence – projekt prevence kriminality mládeže na místní úrovni. Jeho zavedení tvoří jednu z priorit Strategie prevence kriminality České republiky (od roku 2011). Posláním je pozitivní změna situace – chování mládeže pomocí rychlé, adekvátní a efektivní reakce všech institucí, do jejichž působnosti spadá péče o rizikovou, ohroženou a delikventní mládež. Cílem je zamezit rozvoji kriminální dráhy mládeže a její integrace do normálního života. Projekt vychází ze tří pilířů: 1. spolupráce mezi subjekty;

2. fungování jednotného informačního systému; 3. konkrétní praktická opatření k nápravě stavu. Spolupracujícími relevantními subjekty jsou OSPOD, PČR, justiční orgány, obecní policie, úřady práce, školy a školská zařízení, zdravotnická zařízení, nestátní neziskové organizace. Společně vytvářejí tzv. Tým pro mládež. Projekt byl po pilotním ověřování v Ostravě (2001-2004) a ve Svitavách (2005-2006) rozšiřován do dalších měst. (Zoubková, 2011)

Základním posláním Systému včasné intervence (příloha 2 - obrázek č. 2, č. 3, č.4) je pozitivní změna situace – chování klienta, pomocí rychlé, účinné, adekvátní a efektivní reakce všech institucí, do jejichž působnosti spadá péče o rizikové, ohrožené a delikventní děti a mládež, která směřuje k nápravě nežádoucího stavu – delikventního jednání, odstranění rizik, ohrožení dítěte apod. (Metodika, 2007, str. 1)

Základem je informační propojení orgánu sociálně-právní ochrany dětí, orgánů justice a policie.

3.1 Vize

Metodika SVI, jak již bylo uvedeno v úvodu kapitoly, čerpá z poznatků získaných z ověřeného pilotního projektu, jež byl odzkoušen pod názvem Centrum včasné intervence v Ostravě roku 1999. Od roku 2005 byl také prověřován ve Svitavách. Realizace obou těchto projektů potvrdila předpoklady, na jejichž základu byl projekt a metodika včasné intervence sestavena, a to zprůchodnění a urychlení spojení zejména mezi Policií České Republiky, orgány sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) a justičními složkami, které by mělo vést k pružnému reagování na případy delikventního jednání dětí a mládeže a na podezření trestné činnosti spáchané na dětech. (viz. Metodika, 2007)

Vize do dalších let je taková, že vznikne jeden Informační systém, do kterého budou zainteresována nejen všechna města s SVI, ale jak Ministerstvo vnitra, tak Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo spravedlnosti, Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí, Vyšší územní samosprávné celky, Probační a mediační služba, justice na úrovni kraje a vyšší. (Zdroj: interview s F. Raditschem – gestor projektu SVI)

3.2 Cíle SVI

Cílem Systému včasné intervence je za využití všech legislativních nástrojů vztahujících se k oblasti delikvence dětí, trestné činnosti páchané na dětech a týkající se sociálně-právní ochrany dětí zefektivnit metody práce jednotlivých článků systému. Efektivita má spočívat v lepším využití času policie, ale co hlavně ve včasné poskytované sociální pomoci ohrožené mládeži koordinovaně. (Protivinský, 2007)

Záměr také tkví v propojení a koordinaci všech subjektů působících v oblasti sociální prevence kriminality dětí a mládeže na místní úrovni s jednotně centralizovanou evidencí a také identifikací delikventní mládeže. Dále ve zlepšení péče o ohrožené děti a v prevenci sociálně patologického vývoje dětí a mládeže. (Gjuričová, 2007)

Pokud se podíváme na SVI z hlediska strategický cílů je na místě uvést snížení míry a závažnosti delikvence dětí a mládeže, snižování trestné činnosti páchané na dětech a mládeži, odklon dětských delikventů od kriminální kariéry, posílení postavení obětí trestných činů při řešení delikvence dětí, také koordinovanou, rychlou a multidisciplinární reakci na delikventní jednání dítěte nebo jednání, které ovlivňuje jeho integritu, realizaci preventivních opatření v dané lokalitě (městě) a rychlé a bezpečné předávání informací. Jedná se o informace o dětských pachatelích a obětech trestných činů, o podezření na týrání nebo zneužívání dětí, o delikventním jednání dětí (včetně šikany, záškoláctví, toulání se, výchovných problémů aj.), o uložení a průběhu přijatých opatření a o činnostech jednotlivých subjektů Systému včasné intervence (Metodika, 2007)

Za prvotní cíl, který si Systém včasné intervence stanovuje, považujeme **odklon dítěte od kriminální dráhy prostřednictvím** péče o děti dopouštějící se útěku ze zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy, včasné pomoci dětem opakovaně se dostávajícím do sítě „OSPOD“ nebo činných v trestním řízení a také jejich rodinám. Nutné je také uvést efektivní a rychlou práci s dítětem a jeho rodinou a určení vhodného postupu (podle z. č. 94/1963 Sb, o rodině), který odpovídá potřebám dítěte a nevede k etiketizaci („nálepkování“) a stigmatizaci, ochranu ohrožených rodin. Jako též neopomenutelnou součást cíle uvádíme sanaci rodiny, kdy dítě zůstává v rodině a primárním cílem je stabilizace rodiny se všemi jejími členy, dítě neodebírat a přiměřenými prostředky zasáhnout včas. Ale vskutku nejdůležitější je opora rodiny, resp. osob odpovědných za výchovu dětí. (Straus, 2010; Metodika, 2007)

Jako druhotný záměr projektu legislativa uvádí **zkvalitnění systému péče o rizikové a ohrožené děti v dané lokalitě, včetně realizace příslušných preventivních opatření**. Jedná se o postupy prostřednictvím koordinované spolupráce mezi orgány a specialisty (PČR, státní zastupitelstvím, soudy, probačními úředníky, kurátory pro mládež), tvoření modelů a metodik řešení jednotlivých případů, vytváření sociálně nápravných plánů, jejich průběžné kontroly a vyhodnocování (práce „OSPOD“). Dále jde o adresné a plánování a realizace postupů a preventivních činností v oblasti na základě získaných dat, hlubší poznání charakteristik regionálních aspektů v oblasti kriminality (tzn. větší znalost prostředí, mapování aktuálních trendů), zvyšování odbornosti pracovníků institucí (např. vzdělávání, školení) a zefektivnění administrativních úkonů zúčastněných subjektů. (Metodika, 2007)

3.3 Hlavní pilíře projektu

Východiskem pro vytvoření projektu Systém včasné intervence je zájem každé instituce o to, aby se mladý pachatel trestného činu napravil, nahradil způsobenou škodu, zařadil se zpět do společnosti a tak se vyhnul případné recidivě.

Projekt je postaven na třech pilířích.

První pilíř, nejnáročnější část projektu, se zabývá vytvořením spolupráce na základě závazné metodiky mezi institucemi, které jsou účastníky SVI. Znamená to tudíž i udělat podmínky pro koordinované řešení „delikvence dětí mezi zapojenými složkami“ (OSPOD, PČR, Městská Policie, justiční orgány, úřad práce, školy a školská zařízení a nestátními neziskovými organizacemi). To umožňuje efektivní jednání s klientem, jeho rodinou a prostředím (komunitou), kde žije. Tato spolupráce má probíhat v rámci **týmu pro mládež**, který funguje na základě souhlasného prohlášení všech zainteresovaných institucí v dané lokalitě. (Metodika, 2007)

Podmínky však pro koordinované řešení situací dětí a mládeže nebyly vyřešeny. Mezi subjekty panuje nedůvěra, neochota a také nespolupráce. Právě projekt Systém včasné intervence měl zlepšit komunikaci mezi jednotlivými subjekty, ministerstvy plně zainteresovanými (MVČR, MPSV) nebo i partnerskými (MŠMT, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo spravedlnosti).

Druhým pilířem je financování projektu na zřízení informačního prostředí (informační systém SVI). Projekt počítá s vícezdrojovým financováním projektu ze strany státu (finance z Evropského fondu a státní dotace). Za asi největší zdroj můžeme považovat

prostředky získané prostřednictvím Evropského sociálního fondu, který na prevenci kriminality rovněž pamatuje a o které žádá. Další zdroje pramení ze státních dotací. Každoročně ministerstvo vnitra vyzývá města pro předkládání sociálních projektů sekundární a terciární prevence kriminality v oblasti práce s osobami mladšími 18 let, zejména s dětskými pachateli a oběťmi protiprávních činů a na realizaci projektů Systém včasné intervence. Žadatelem je vždy obec s rozšířenou působností. Výše podpory od státu na předkládaný projekt činí minimálně 80% z požadované částky obcí s rozšířenou působností. Žadatelé o dotaci se řídí podmínkami obsaženými ve speciálním dokumentu *Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Městského programu prevence kriminality* daného roku. (Ministerstvo vnitra ČR [online], 2007)

Peněžité prostředky by měli být poskytnuty na realizaci projektu SVI ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (případně více obcí na území jednoho okresu) investičního i neinvestičního charakteru nebo na aktivity spojené se Systémem včasné intervence doporučené TMP jako například projekty sociální prevence, vzdělávací semináře pro subjekty SVI a to pouze neinvestičního charakteru. (Ministerstvo vnitra ČR [online], 2007)

Získané finanční zdroje by se měli přednostně využít pro vytvoření **jednotného informačního prostředí**, které bude sloužit ke vkládání, předávání, sdílení, doplňování a vyhodnocování informací klientů mezi složkami SVI a tím pádem i zjednodušení administrativy. Tvorba tohoto pilíře je závislá na třech předpokladech a to legislativě, která sdílení informací legalizuje, materiálně technickém zabezpečení, jež umožňuje tok veškerých informací a prostupnosti resortních databází, v nichž množství uložených informací povede k využití jinými resorty a tím tak ke zkvalitnění práce s klienty. (Interní zdroj ministerstva)

Třetí pilíř tvoří samostatný **proces nápravy** delikventního jedince, který vychází z dohody mezi klientem a jeho rodinou nebo nařízení justičního orgánu. Možnosti praktického opatření závisí na místních podmínkách, zejména co se týče personálních a materiálně technických podmínek) a na schopnosti a iniciativě místně příslušných orgánů poskytovat doplňkové služby. Oblast projektu bývá zatím nejméně rozpracována. (Metodika, 2007)

3.4 Subjekty SVI

Zastřešujícím subjektem Systému včasné intervence, složeným ze statutárních zástupců obce, střediska Probační a mediační služby, Policie ČR, státního zastupitelství a obecního soudu, je **Řídící výbor**. Svým složením garantuje závaznost přijímaných opatření, postupů a doporučení.

Do **Týmu pro mládež** jsou zainteresováni zástupci institucí, kteří ze zákona přicházejí do kontaktu s rizikovými a ohroženými dětmi a oběťmi trestných činů. Činnost tajemníka vykonává pracovník střediska Probační a mediační služby, popř. jiná zvolená osoba v rámci týmu.

Činnost Týmu pro mládež (dále TPM) vykonávají jak hlavní subjekty (OSPOD, PČR, justiční orgány), tak externí složky (obecné policie, zdravotnická zařízení, školy a školská zařízení atd.). V současné době se očekává, že projekt se rozšíří ve všech krajských městech po celé republice. Základním seskupením budou nadřazeny **Krajské týmy pro děti a mládež** a **Národní řídicí tým SVI**. (Metodika, 2007)

Subjekty zapojené do Systému včasné intervence zřizují toto uskupení pro řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí v dané obci s rozšířenou působností. Členy týmu jmenují vedoucí pracovníci příslušných subjektů, a to na návrh pracovní skupiny k realizaci SVI.

Tým zřizuje a řídí orgán sociálně-právní ochrany dětí. Cílovou skupinou jsou děti a mládež jako pachatelé i jako oběti.

Aby mohlo něco, ať už projekt nebo nějaká organizace, fungovat, musí mít jasně stanovenou i náplň. Základní rámec je dán právy, povinnostmi a kompetencemi jednotlivých subjektů v týmu. Ten také respektuje nařízení a směrnice dané obce.

Jednou z činností TPM je monitorování a řešení problémů v regionu. Monitoring spočívá ve zmapování výskytu sociálně-patologických jevů u dětí a mládeže a ve zjištění výskytu možností v oblasti péče o ohrožené děti v určité lokalitě. Následně je vypsán plán řešení a snižování delikvence.

Vytvoření optimálního postupu pro koordinované řešení případů řeší OSPOD nebo příp. uspořádané konference složek. V rámci tvorby postupu je nutná identifikace příčin jednotlivých případů, zjištění možností jednotlivých členů Týmu

pedagogicko-psychologická poradny aj., úřady práce, zdravotnická zařízení (nemocniční zařízení, konkrétní pediatr), neziskové organizace, přičemž jejich zapojení je nezbytné kvůli tvorbě Probačních resocializačních programů pro děti a mládež. (Metodika, 2007)

3.5 Objekty intervence

Předmětem SVI je fyzická osoba a to děti do 15 let, které se dopustily činu jinak trestného a jejich rodiny; mladiství, kteří se dopustili trestného činu a jejich rodiny; děti a mládež se závažnými sociálně-patologickými problémy (záškoláctví, projevy extremismu, závislosti /drogy, alkohol aj./, toulání, prostituce, šikana, útěky z výchovných ústavů atd.) a jejich rodiny; poškození (oběti) protiprávním jednáním a jejich rodiny (poškození i oběti do dovršení 18. roku věku), ale i svědci protiprávního jednání a jejich rodiny. (Zoubková, 2004)

3.6 Informační systém SVI – společná komunikace

Pod informačním propojením subjektů se skrývá napojení složek SVI na jednotný komunikační systém, aby měly složky rovnocenný přístup k informacím. Komunikační systém je většinou vybudován na platformě Windows 2000 Serveru. Veškerá komunikace probíhá na privátní síti obce, není použito veřejných komunikačních sítí. ()

Elektronickou podobu informačního systému provádí firma AutoCont CZ a.s.. Podle internetových stránek této společnosti umožňuje propojení orgánu sociálně-právní ochrany dětí s dalšími hlavními subjekty a externími složkami systému na lokální úrovni (na úrovni obce s rozšířenou působností). Z interního zdroje Ministerstva vnitra jsme se doslechli, že firma AutoCont byla jednou z pěti firem, která se se zájmem přihlásila o provoz informačního systému pro projekt Systém včasné intervence (Autocont CZ a.s. [online], 2013)

Na základě předem stanovených pravidel jsou do databáze informačního systému vkládány informace o dětech, které by měly být nebo už jsou objektem sociálně-právní ochrany dětí (doplňování informací).

Vkládání informace se děje prostřednictvím tzv. hlášenek, tj. elektronických formulářů. Ty jsou průběžně aktualizovány (činnosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí). Pro doplnění informací je nutné vyplnění další hlášanky a uvést, že se jedná o doplnění původní informace, tak aby OSPOD byl schopný dohledat původní informaci a doplnil ji.

Neznamená to ale, že do systému může citlivá data vkládat každý. Systém přesně navrhuje práva jednotlivých uživatelů, jak citlivé informace vkládat. (Metodika, 2007)

Mezi orgánem sociálně-právní ochrany dětí, Policií ČR, soudem, státní zastupitelstvem a Probační a mediační službou existuje základní informační propojení. Tyto subjekty tvoří „páteř“ projektu. Pro SVI jsou hlavním zdrojem informací Policie ČR a obecní policie. Ostatní subjekty jsou zapojeny pouze do míry své účasti na péči o rizikovou a ohroženou mládež. Nicméně mohou vkládat do systému doplňující informace. Jedná-li se o podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte, jsou ve velké míře zapojeny zdravotnická zařízení, školy a školská zařízení. Ve vztahu k výchovným problémům se především jedná o školy a školská zařízení (vazby napojených subjektů na informační systém SVI v příloze).

Veškerá manipulace se koná na základě stanovených pravidel v souladu s příslušnými právními předpisy a podepsání společného prohlášení subjektů o spolupráci a součinnosti v rámci Systému včasné intervence.

Dítě je do elektronické databáze Systému včasné intervence zařazeno na základě oznámení zúčastněných subjektů (§10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb.) nebo z vlastní iniciativy orgánu sociálně-právní ochrany dětí. OSPOD bere v potaz i dokumentaci a další materiály pro spis v písemné podobě, kterou spravuje obec s rozšířenou působností.

Po vložení informací OSPOD posoudí obsah hlášení a má možnost v něm udělat takovou úpravu, aby test „hlášenky“ umožňoval její zpřístupnění dalším aktérům projektu. Přiřazování probíhá automaticky podle rodného čísla dítěte. V případě, že orgán sociálně-právní ochrany dětí obdrží „hlášenku“ neobsahující rodné číslo objektu (jen jméno, příjmení atd.), postupuje dále cestou identifikace pomocí dalších údajů, které jsou zjistitelné. (Metodika, 2007)

Poskytování informací se odehrává na základě §51 zákona č. 359/1999 Sb. zákona o sociálně-právní ochraně dětí, kde je uvedeno komu a v jakém rozsahu mohou být tyto informace podány. Pro podání dat je třeba podání žádosti, kde je nutno uvést rozsah požadovaných informací.

Pro vyřazení objektu (podle Instrukce MPSV) je nutné dovršení hranice zletilosti, (není-li stanoveno jinak) skončení období, na které je prodloužena ústavní nebo ochranná výchova po dosažení hranice zletilosti, nabytí právní moci rozhodnutí o nezrušitelném

osvojení a postoupení spisu jinému místně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností z důvodu změny místní příslušnosti. Skartační lhůta dle novelizace zákona o sociálně-právní ochraně dětí (r. 2012) čítá 15 let. (Metodika, 2007)

3.6.1 Informace a jejich podoba

Existují tři dohodnuté formy (obsah, struktura) informací vkládaných do databáze SVI, a to v podobě sociálně nápravného programu (SNP), záznamu (zprávy) o průběhu opatření nebo zprávy o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci dítěte či mladistvého.

Pro nápravný program je v úvodu důležitá drobná charakteristika dítěte nebo mládeže a jeho problému na základě **hlášenek** (formuláře v elektronické podobě), doplněná o vlastní poznatky uskutečněného šetření. SNP připravuje příslušný pracovník OSPOD **pokud možno ve spolupráci s klientem**, popřípadě jeho rodinou (zákonnými zástupci), po konzultaci s kolegy orgánu sociálně-právní ochrany dětí a členy komise sociálně-právní ochrany (týmu pro mládež). (Metodika, 2007)

SNP musí mít takovou podobu, aby z ní byla na první pohled jasná výchozí klientova situace, navržený – dohodnutý – zvolený postup (tzn. metody, cíle, postupy práce s osobou), cílový stav a aktuální situace. Metodika zdůrazňuje jasnost, přehlednost a srozumitelnost, tj. srozumitelnou formu a jazyk.

U **záznamu o průběhu opatření** se konkrétně jedná o zpřehlednění každého dílčího záznamu tak, aby obsahoval všechny nezbytné údaje, které jsou v danou chvíli pro případ potřebné. Základní podkladem jsou vlastní záznamy, poznatky z realizovaných šetření nebo získaných jiným způsobem (telefonicky, emailem apod.). (Interní zdroj OSPOD)

Zpráva o osobních, rodinných a sociálních poměrech a aktuální životní situaci jedince se týká vyřízení žádosti zaslané policejním orgánem, státním zástupcem pro mládež, soudcem (pro mládež) nebo jiným subjektem. (Metodika, 2007)

3.7 Hodnocení efektivity projektu Systém včasné intervence v daném regionu

Pro hodnocení způsobu práce SVI v dané lokalitě jsou nastavena určitá kritéria (kvantitativní i kvalitativní povahy) vyhodnocování efektivity a skutečného dopadu projektu Systému včasné intervence. Činnost je v pravidelných intervalech vyhodnocována Týmem pro mládež. Součástí hodnocení tvoří i návrhy na další opatření pro následující období. Výstup klasifikace kvantity a kvality je předkládán Řídícímu výboru k jeho projednání a schválení. Aby hodnocení bylo objektivní, je současně doporučena přítomnost externí a nezávislé supervize, například univerzity nebo jiného odborného subjektu.

Kvalitativní kritéria hodnocení projektu. Ve světě i u nás se v posledních letech velmi rozvíjejí tzv. *kvalitativně orientované výzkumy*. Tento druh výzkumu je používán pro evaluaci projektu Systému včasné intervence.

Pro hodnocení skutečných dopadů způsobu práce SVI při šetření kvality, existuje šest stanovených oblastí. V první oblasti dochází ke komparaci jednotlivých druhů přijímaných opatření (výchovných, ochranných, trestních opatření, tj. podle závažnosti) a vysvětlení – samostatně se hodnotí děti do 15 let a samostatně mladistvý, který bylo uděleno nějaké opatření. V další řadě se odděleně porovnává podle závažnosti deliktu (přestupky, trestné činy, provinění – u mladistvých) výskyt a vzájemný poměr deliktu před a po nasazení SVI, zajisté samostatně u dětí do 15 let a u mladistvých. V následné oblasti se bere v potaz, jaká opatření jsou přijímána u jednotlivých typů a druhů deliktu, jehož smyslem je zjistit, zda jsou tato přiměřená vůbec adekvátní. Do hodnocení také spadá porovnávání kazuistik, tj. srovnání změn ve vývoji situace klienta, jeho rodiny v důsledku nasazení projektu SVI a před jeho zavedením. Kvalitativní kritéria zahrnují i četnost, závažnost a strukturu oznámení, ať už od jednotlivých subjektů, tak závažnosti, komentáře a interpretace. Neméně důležité je zhodnocení popisu změn, kterých se objevilo s důsledku realizace Systému včasné intervence - včasnosti zjištění problému, komunikaci subjektů, včasnosti reakce ale i v praktických dopadech klienta vůbec. (Metodika, 2007)

Kvantitativní kritéria hodnocení projektu. Na základě zjištěných dat pomocí kvantitativního výzkumu lze vyvodit, zda je program efektivní či nikoli.

Z hlediska počtu klientů se hodnotí, zda jsou osoby v systému zavedeny z iniciativy příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo z podnětu jiného subjektu (např. policie). Dále se tito jedinci rozdělují na oblasti problému (záškoláctví, nedelikventní jednání, protiprávní jednání, děti ohrožené, děti zanedbávané, kombinace jednání atd.). Počet klientů se v určité periodě porovnává jak podle pohlaví, věku, tak státní příslušnosti.

Jedním z kritérií evaluace kvantity je průměrná (střední) doba reakce OSPOD. Tým pro mládež se zabývá klasifikací za prvé od „události“ po vklad do informačního systému SVI, za druhé od oznámení věci kurátorovi pro mládež (sociálnímu pracovníkovi) do první reakce na ni. V tomto ohledu dochází ke srovnávání stavu před zavedením projektu Systému včasné intervence a současným stavem. (Zoubková, 2004)

Dále dochází k hodnocení skutků podle *druhu deliktů* (přestupky, provinění, činy jinak trestné, trestné činy, závadové chování – záškoláctví, krádeže, úteky ze školy, šikana aj.), podle *výskytu skutku ve vztahu k bydlišti* (jednání uskutečněné v obci s rozšířenou působností, uskutečněné mimo obec s rozšířenou působností, delikty spáchané mimo správní obvod obce, kritická místa zmapovaná ve správním obvodu obce), podle *počtu zapojených subjektů* (hlavní i externí složky) a podle *iniciace a tvorby preventivních opatření vztahujících se dětem a mladistvým*. (Metodika, 2007)

3.8 Stav SVI a reakce na projekt SVI

Poslední zprávy o Systému včasné intervence, které se podařilo dohledat a pramení i z dokumentu Ministerstva vnitra České republiky z roku 2011, uvádí, že toho roku byla v přípravě dohoda o realizaci projektu mezi MPSV a MV. Obsahem dohody se stalo usnesení vlády č. 191/2011 a jím uložené úkoly, konkretizování společné realizace projektu SVI a otázka finančního a organizačního zajištění. Tuto dohodu podepsali ministři zmíněných ministerstev. (Ministerstvo vnitra [online], 2010) Další informace se dovíme v praktické části této práce. Zpráv o Systému včasné intervence v současné době není mnoho. Z portálu SVI se toho moc aktuálního nedovíme a ani média se o tento projekt nijak zvlášť nezajímají.

Projekt SVI zaměřený na zlepšení spolupráce institucí, do jejichž působnosti spadá péče o ohrožené děti v nejranějších stádiích sociálně patologického vývoje dítěte, kriminality, ale i v případech týrání, zanedbávání, zneužívání dětí (syndrom CAN). SVI je již realizován v 37 městech ČR. Usnesením vlády ze dne 17. března 2011 č. 191 byla odpovědnost za projekt přenesena z MV na MPSV. MV ale stále zůstává spolugestorem. V současné době

se připravuje časový harmonogram, rozvržení odpovědnosti za plnění vládou stanovených úkolů a zajišťují se finanční prostředky na celonárodní pokrytí projektem SVI z Evropského sociálního fondu a z národních zdrojů (odbor prevence kriminality MV). (Odbor prevence kriminality [online], 2011)

Z příspěvku na webové diskuzi vyplývá, že jde o technicky (informační systém), finančně (př. vynaložené finanční prostředky na realizaci projektu) a také organizačně náročný projekt (př. z údajné nefunkčnosti projektu následná demotivace zainteresovaných osob). (Systém včasné intervence [online], 2005)

Z dosavadních reakcí je velmi pravděpodobné, že po nějakou dobu bude a je k projektu řada výhrad, které budou často souviset s potřebnou ochranou údajů klientů nebo pouhou neznalostí systému jako celku, která je zcela logická a pochopitelná.

Z těchto důvodů se měl Odbor prevence Ministerstva vnitra ČR věnovat hned na počátku, ačkoliv zdaleka není pro cíle projektu momentem nejvýznamnějším. Její naplnění jednoduché, jasné a srozumitelné.

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 Úvod do praktické části

V praktické části této práce se zaměříme na zjištění, zda je projekt pod záštitou Ministerstva vnitra České republiky s názvem Systém včasné intervence efektivní a funkční z hlediska toku financí do tohoto projektu. Jelikož je akreditovaných projektů v resortu tohoto ministerstva od roku 2007 (v platnosti Závazná metodika SVI) v oblasti prevence kriminality dostatečné množství, myslím, že je na místě zvážit jeho, zda jej nadále realizovat, s ohledem na jeho zjištěné nedostatky (viz kap. 5).

4.1 Výzkumný cíl a jeho dílčí cíle

Cílem práce je zjistit **efektivitu projektu**, funkčnost ve vybraných pilotních městech SVI. Za pomoci dostupných zdrojů a výzkumného šetření mají být naplněny tyto cíle:

1. Zjistit efektivitu SVI ve městech realizujících pilotní projekt SVI.
2. Zjistit činnost a funkčnost Týmu pro mládež v daných městech.
3. Zjistit koordinovanost a provázanost na základě informačního systému mezi jednotlivými subjekty (PČR, OSPOD, justice apod.).
4. Na základě výsledků šetření ve vybraných pilotních městech projektu SVI zjistit shodu informací prezentovaných Ministerstvem vnitra České republiky a zjištění vycházejících z praxe.
5. Na základě zpracovaných výsledků šetření zjistit postoje pověřených pracovníků Ministerstva vnitra České republiky ke zjištěným nedostatkům.
6. Kriticky zhodnotit funkčnost SVI, jeho aplikovatelnost v praxi systému péče o ohrožené děti, případně navrhnout doporučení ke zlepšení situace v současném stavu SVI.

4.2 Výzkumný vzorek

Základním soubor, ze kterého byl vybírán vzorek respondentů (spolupracujících měst) byla města, která realizují pilotní projekt Systému včasné intervence. Jedná se o města: Hradec Králové, Mělník, Náchod, Nový Jičín, Olomouc, Ostrava, Praha, Svitavy, Šumperk, Třebíč (celkem 10 měst). Od doby vzniku projektu SVI přibyly i další obce (viz příloha 1). Aktuální stav měst provozujících projekt SVI v České republice je 38. Většinou jsou to obce, které se určitým způsobem přidružily k městu již uskutečňujícímu pilotní projekt nebo souhlasily s podílením se na tomto projektu.

Z celkového počtu měst realizující projekt SVI bylo vybráno 10 krajských měst. Výzkumné šetření probíhalo rozdílně v každém městě. Ve většině měst probíhalo šetření dotazníkovou metodou, avšak v některých (z důvodu dostupnosti) bylo použito osobního kontaktu s dotazovanými osobami. Respondenti vybraných měst byli osloveni prostřednictvím emailové komunikace, jež v příloze obsahovala dotazník. Z deseti zaslaných dotazníků se vyplněných vrátilo pouze **pět**. Osobně jsme předpokládaly větší účast oslovených měst.

4.3 Výběr metody výzkumného šetření

Nad způsobem zpracovávání praktické části bylo dlouho polemizováno. Myšlenky neustále směřovaly k otázkám typu: „ Jak nákladná práce bude fyzicky, psychicky, finančně? Je lépe oslovit respondenty z různých koutů republiky (nevyšší vzdálenost nejkratší cestou, Mělník cca 245 km) osobně nebo elektronicky? Jaká bude ochota respondentů a také celková návratnost? Podaří se mi tou či onou metodou zjistit to, co opravdu chci zjistit?“ Po zvážení všech těchto otázek jsme za vhodnou metodu provedení šetření zvolili dotazník, příp. interview.

Chráška se zmiňuje, že výhodou interview je navázání osobního kontaktu s respondenty, otevření tématu, hlubší proniknutí do problematiky díky většímu poznání motivů a postojů doptávané osoby. (Chráška, 2007) Z propočtu finančních možností využitých na zpracování bakalářské práce vyplynulo, že metoda rozhovoru bude více než nákladná (doprava). Také z hlediska možné neochoty osobní spolupráce ze strany respondentů, byla autorkou tato metoda zamítnuta.

Pro zjištění výše uvedených cílů bylo použito převážně metody kvalitativního výzkumu, dotazníkové metody. Dotazníkovou metodu považujeme za nejdostupnější a poměrně hojně rozšířenou. I když se najdou tací respondenti, kteří nemají k tomuto postupu zkoumání kladný vztah, nalezneme i takové, kterým tato metoda vyhovuje. Pro tuto práci se jeví tato metoda jako vhodná.

Dotazník, který byl pro účely této práce sestaven autorkou na základě stanovených výzkumných otázek, se skládá ze tří částí. V první části dotazníku jsme uvedli informace o autorce dotazníku a účel, ke kterému budou využity výsledky dotazníkového šetření. V úvodu dotazníku byly uvedeny i pokyny k jeho vyplňování. Druhá část obsahovala již vlastní položky dotazníku. Ve třetí části jsme ponechali respondentům prostor pro vlastní

komentář. Položky byly konstruovány záměrně s ohledem na jejich účeltak, aby byly jak uzavřené, polouzavřené i otevřené.

Jak uvádí Gavora (2010), **uzavřené položky** ponoukají respondenta dopředu ke stanovené alternativě odpovědi (např. ano/ne). **Otevřené položky** nepředstavují možnost volby odpovědi, ba naopak, respondent má samovolně odpovědět, tj. vyjádřit se. Výhodou je, že respondenti mohou přijít se svým vlastním pohledem na zkoumanou skutečnost. **Polouzavřená položka** představuje kombinaci otevřené a uzavřené položky. Respondentovi dává možnost odpovědi a přitom mu dává i možnost svobodného vyjádření.

Každému dotazníku by mělo předcházet **pilotní odzkoušení**, aby byla ověřena jak jazyková stránka, tak stránka formální. Tento tiskopis byl rozdán čtyřem dobrovolníkům vysokoškolského vzdělání, aby jej nestranně zhodnotili, tj. posoudili orientaci v dotazníku, snadné pochopení položek a zda jsou správně formulované, logickou souslednost položek, jejich vhodné upořádání, aniž by znaly na otázky odpověď.

Z osobní vyjádření oslovených vyplývá, že dotazník je srozumitelný a jazykově bezvadný (viz příloha č. 4).

Z důvodu dostupnosti spolupracujících měst jsme využili metody rozhovoru. Jednalo se o tři obce a o sedm respondentů. V dalších městech jsme byli nuceni použít dotazníku zasláného poštou, emailem a možnost využít elektronického dotazníku (příloha 4).

Pro zkompletování informací vyplývajících ze šetření jsme podnikli cestu na Ministerstvo vnitra České republiky, odbor prevence kriminality. Metodou interview a předložením dotazníku jsme chtěli docílit zjištění, jaký je pohled hlavního iniciátora projektu SVI.

Pro upřesnění nebo pochopení některých specifických odpovědí oslovených respondentů bylo využito oficiální internetových stránek obcí, portálu SVI, novinových a audiovizuálních zpravodajských příspěvků, a interních informací poskytnutých Ministerstvem vnitra ČR.

Z důvodu ochrany respondentů, kteří často sdělovali interní informace a vlastní stanoviska jsou města, která na šetření spolupracovala, pro účely této práce evidována pod písmeny abecedy a hesla a zdroje informací v textu začerněna. Tento postup je plně v souladu s principy etiky výzkumu.

4.4 Validita

Validita neboli platnost je jednou z nejdůležitějších vlastností testů, v případě dotazníku. V zásadě rozlišujeme tři základní druhy validity. (Gavora, 2008)

Obsahovou validitou se vyjadřuje, do jaké míry reprezentuje obsah testu (dotazníku) danou oblast. Zjišťovat tuto validitu znamená hodnotit adekvátnost obsahu a posoudit vhodnost výběru položek s ohledem na účel testování nebo dotazování. (Chráška, 2007)

Co se týče položek dotazníku, předkládaného ke zkoumání projektu Systému včasné intervence, dotazník reprezentuje danou oblast a odráží to, co je obsahem metodiky. (Metodika, 2007)

Kriteriální validita vyjadřuje, jak těsný je vztah mezi výsledky zjištěnými pomocí daného nástroje a určitým kritériem. Za kritérium je považována nějaká norma, standard nebo výkon. V mém případě je to Závazná metodika SVI. Existují dva druhy zjišťování kriteriální validity, souběžná a predikční.

Konstruktová validita znamená, na kolik je měřena určitá charakteristika oblasti, eventuálně jiný konstrukt. (Chráška, 2007) Jsou dva způsoby měření konstruktů a to, **srovnání** výsledku výzkumného nástroje s jiným výzkumným nástrojem (pokud je mezi výsledky vysoká míra shody, je pravděpodobné, že první výzkum měří to, co druhý výzkumný nástroj) nebo zjištěním pomocí názoru expertů (expert se vyjádří, jak moc výzkumný nástroj odpovídá konstruktům). (Gavora, 2000)

5 Interpretace šetření v jednotlivých městech provozujících Systém včasné intervence

Skrze dotazníkové šetření byla systematicky oslovena města provozující SVI, převážně elektronickou formou. Z uvedených deseti měst dotazník zaslalo nazpět **pět** obcí. Převážně byli oslovováni kurátoři pro mládež, pracovníci orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pracovníci městské policie, justiční úředníci. Z důvodu anonymity a osobitého přístupu některých respondentů jsme se rozhodli neuvádět města jmenovitě, nýbrž pod písmeny (město A-F).

5.1 Město A

Město pod tímto písmenem se už od počátku jeví jako velice nápomocné, projevilo skutečný zájem o pomoc se zpracováváním šetření a i celková komunikace byla velmi rychlá a dá se říct i nepřínosnější.

5.1.1 Vyjádření Policie ČR ve městě A

První kroky vedly se smlouvenou návštěvou na Službu kriminální policie a vyšetřování (dále SKPV). Příjemným přijetím **vedoucího obvodního oddělení policejního územního odboru** započal velmi příjemná spolupráce. Pracovník policie, jelikož časově hodně vytížený a nadšený pro projekt SVI, si dokázal udělat místo ve svém diáři. Jako aktér jednoho z hlavních subjektů SVI, byl jedním z protagonistů, kteří vytvořili pro město vlastní zpracování projektu SVI na lokální úrovni.

Po příjemném přivítání bylo poskytnuto soukromé zpracování projektu SVI daného města z roku 2009 s osobními poznámkami, kontakt na pracovníka OSPOD a kurátora pro mládež. Bylo též řečeno, že i když je tento **pracovník je členem Týmu pro mládež** v podstatě by na položky v dotazníku nebyl schopen odpovědět z důvodu malé informovanosti o celkové stavu SVI v kraji. Proto nám byl tímto pracovníkem zprostředkován kontakt na místního kurátora pro mládež a zároveň koordinátora SVI, který by měl být ochotný dotazník vyplnit, popř. poskytnout další informace.

Ještě před opuštěním oddělení SKPV bylo od pracovnice zabývající se trestnou činností dětí a mládeže zjištěno, že fungující systém komunikace mezi členy Týmu pro mládež v rámci projektu není. Zainteresovaní už neschází. **Informační systém** zajištěný firmou AutoCont CZ a.s. nebyl zprovozněn údajně z důvodu neustálého přesouvání konečného termínu. Komunikace mezi členy TPM probíhá alternativní, již dříve zavedenou a používanou

formou, telefonicky, emailem nebo při osobním setkáním (ze strany PČR). Pracovnice mi poskytla veřejný letáček SVI ze své nástěnky, což byl jediný dokument, který jako pracovnice zabývající se kriminalitou mládeže k projektu měla. Z dalších slov vyplynulo, že případná školení v této oblasti by přispěla k větší koordinaci mezi složkami, rozběhnutí informačního systému, kterému předcházelo nalezení vhodné firmy v provázanosti a snadnější komunikaci.

Z tohoto pracoviště byla cítit **velká demotivace** vůči tomuto projektu z důvodu údajné nefunkčnosti projektu. Jako fakt, že **systém nefunguje tak, jak má, uvádí pasivitu členů Týmu pro mládež ve městě, neochotu cokoli realizovat** v rámci tohoto projektu (např. vytyčení nebezpečných lokalit, avšak další operace neproběhly z důvodu malé informovanosti o projektu. Kupodivu padla věta: *„Systém včasné informace a také komunikace formou informačního systému pod krajem vybranou firmou nikoli manažerem projektu, nás nijak nezatěžuje.“* Na otázku, zda si myslí, že finanční zdroje na tento projekt od státu a kraje jsou dostatečné, odpověď zní: *„Před pozastavení projektu bylo nakoupeno několik přístrojů výpočetní techniky pro odvodní oddělení policie a kancelářské vybavení. O dalším využití peněz nemáme žádné zprávy.“*

5.1.2 Vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany ve městě A

Po dlouhé předchozí elektronické komunikaci na téma projektu Systém včasné intervence jsme se rozhodli s koordinátorem SVI a zároveň kurátorem pro mládež, že by bylo vhodné se sejít osobně. Na tomto rozhodnutí kurátor trval, ač mu byl zaslán elektronický dotazník.

Po milém přivítání jsme usedli před nevyplněný dotazník a začali povídat. Nejdříve se rozpovídal o základních informacích, informačním systému, který ve městě používají místo navrženého firmou AutoCont s.r.o.. Poté o financování projektu, jakou cestou se snaží realizovat projekt, o pozici koordinátora SVI, funkci, resp. nefunkčnosti Týmu pro mládež a neposlední řadě připojil svůj vlastní názor na tuto problematiku.

Na pozici koordinátora SVI se respondent dostal klasickým výběrovým řízením. Na tento post se hlásil velký počet zájemců, jelikož se naskytl možnost i poloviční úvazku této funkce.

Jako první se při rozhovoru nabízela **otázka informačního systému**, což také údajně dříve respondent pokládal za **úhlavní problém celého projektu**. Osobitým způsobem se vyjádřil k firmě AutoCont s.r.o. ne zrovna kladným způsobem. Podle jeho slov odbor

prevence ministerstva vnitra zahájil výběrové řízení na firmu, která obstará informační systém, který by měl přispět k jednotné komunikaci a také k rovnocennému přístupu informací všech zainteresovaných složek. Nestalo se tak. Vítězná firma výběrového řízení (AutoCont s.r.o.) nebyla schopna realizace, nastal problém s dodávkou programu. Poté zdůraznil, že mají jako orgán sociálně-právní ochrany dětí vlastní systém zřízený firmou Geovap s.r.o., který je přehledný (dobrá orientace, rychlá oprava poruch systému), snadno se s ním pracuje a jelikož nepracuje formou internetu, tudíž je rychlý a nedochází k výpadkům systému.

Co se týče **hlášenek** (viz kap. 3.6.1), nejsou zavedeny jako takové (zdlouhavá výplň formuláře a administrativa). Koordinátorovi SVI vyhovuje hlášení **formou elektronické a telefonické komunikace**, uskutečňující se mimo projekt SVI. Ačkoli městu měl být doručen původní program pro zpracovávání hlášenek, obec provádí komunikaci starší způsobem.

Poté jsme přistoupili na téma **financování**. Údajně z jednání zasedání města vyplynulo, že do tohoto projektu „*nateklo*“ (pozn. slova respondenta) od příslušného krajského zřízení přibližně **380.000,- Kč**. Pořízeny byly počítače (cca 6 kusů) a kancelářské potřeby na místní odvodní oddělení policie, jelikož právě tam tato technika chyběla. Zda byly použity na SKPV pro projekt SVI nebo jen pro vlastní potřebu policistů, není známo. Cituji: „*Tímto projektem proplulo tolik peněz, až se mi zdá i zbytečný.*“

Jelikož se pracovníkovi OSPOD jeví projekt v původním znění jako **nefunkční**, snaží se s kolegy pracoviště projekt aplikovat na spolupráci se školami a pediatrií (tj. externími složkami). V rámci projektu SVI jsou místním školám a jejich pedagogům pořádána školení, pro žáky jsou připraveny prezentace a přednášky z důvodu zjištění, že v našich školách je čím dál menší znalost, jak a co hlásit kurátorům pro mládež a PČR. Pediatři bývají informováni o skutečnosti, že opakovaným psaním omluvenek žákům, aniž by budili stav nemoci, přispívají ke kriminalitě dětí a mládeže a záškoláctví.

Na otázku, zda probíhají ve městě nějaká proškolení, odpověď zněla, že z úst p. Ferdinanda Raditsche (odborný metodik a garant projektu SVI na MVČR) zazněla poznámka o nějakých připravovaných školení (probíhají čtvrtletně), avšak **žádná se za poslední tři léta nekonala**.

Jaké jsou celkové pocity tázaného z tohoto projektu a pozice koordinátora, kterou vykonává? Jeho práce jej nenaplňuje z hlediska **neefektivity projektu, chaosu, nefunkčnosti systému**, žádných školení, nespolupráce složek, zbytečně velkých dotací, které nejsou efektivně využity. Proto se těší spíše ze svého postu kurátora pro mládež.

Další hlavní složky města A se k problematice nevyjádřily z nedostatku časových možností.

Podle oficiálních internetových stránek, které komentují situaci obce v době založení projektu SVI, si město stanovilo následující fáze realizace: prevence nežádoucího chování, snížení dětmi páchané kriminality a páchané na dětech, zapojení dětského a mladistvého delikventa a ostatně i jeho rodiny do sociálně-nápravného plánu, což by mělo vést k jeho pozitivní změně a řádnému plnění všech funkcí rodiny. Úspěšnost těchto cílů by měla záviset na systémovém propojení, místních podmínkách, personálních, materiálně-technických a především iniciativě a schopnostech konkrétních zainteresovaných osob podílejících se na plánování sociálních služeb. Z názoru oslovených osob však vyplynulo, že celková zainteresovanost do projektu chybí, systémové propojení také a finanční zdroje jsou neplně využity. (www.████████.euaktualni-informace/aktuality/article_id=6927)

5.2 Město B

Město B zahrnuje projekt SVI jako jednu z priorit městského Komunitního plánu. Od začátku realizace projektu se v rámci možnostísnaží o dodržení stanovených podmínek v metodice SVI (████████[online], 2011).

Této obci byl zaslán dotazník elektronickou formou (viz příloha 4). K pochopení některých odpovědí bylo zapotřebí využít internetových stránek města, popř. interně zpracovaného projektu SVI uvedených na těchto stránkách. Odpověď od oslovené kurátorky pro mládež a koordinátorky SVI byla velmi rychlá, stručná a potvrdila všechny informace, jež byly odprezentovány na oficiálních stránkách města.

Obec B byla zařazena do projektu v roce **2008**. Podle informací získaných z internetových zdrojů a oslovené respondentky šlo o vlastní iniciativu města po důkladném zmapování kriminality. Co se týče **financování** (v dotazníku označena odpověď *spíše ano*), město je s peněžitými prostředky na realizaci projektu spokojeno a ze zmapování této situace prostřednictvím obce lze usoudit, že město umí s finančními prostředky na provoz projektu dobře hospodařit (př. financování školení nebo

př. informačního systému). Jelikož se projekt SVI týká dětí a mládeže, tak zde jsou to taci, kteří jsou uživateli marihuany, alkoholu, cigaret (čím dál mladší děti), děti a mládež potýkající se s krádežemi a záškoláctvím.

Další část dotazníku se zaměřila na zjištění v oblasti Týmu pro mládež. TMP byl zřízen asi do jednoho měsíce po realizaci projektu SVI, schází se 1x měsíčně. Pro členy jsou realizována **školení**, nikoli však pro TMP. Semináře jsou prováděny členy TMP a to semináře na vybraná témata, aktuální témata, pro všechny subjekty SVI, na které má město zvlášť vyčleněny finanční prostředky z dotací státu prostřednictvím MV ČR (ze státního rozpočtu vyčleněna částka **67.000,-**). Jedná se o školení uspořádaná v regionu **pro neziskové organizace**, ve kterém jsou jednotlivá sdružená informována o principech a funkcích SVI, náplni činnosti TMP a zejména zapojení a propojenosti SVI s cílem motivovat pracovníky ke spolupráci v rámci SVI, **pro hlavní subjekty SVI** (PČR, OS, PMS, OSPOD, MěP) s cílem seznámit složky s hlavním problémem v lokalitě a poskytnout jim bližší informace pro řešení problematiky (např. v roce 2012 aktuální drogová problematika a proto byl v dubnu 2012 uskutečněn seminář s pracovníkem Národní protidrogové centrály SKPV ČR) a **pro výchovné poradce a metodiky prevence základních a středních škol**, kde se facilitátor TMP zaměřuje na řešení problémů ve školách (např. návykové látky, alkohol, problémy v komunikaci apod.) a poté reaguje na náměty z evaluačních dotazníků z posledního roku. (zdroj: Interní projekt realizace SVI města dostupný na www.██████.cz)

Většinou se jednání účastní všichni členové TMP v počtu 5-10 členů a nejčastějšími tématy bývá plnění strategických cílů projektu SVI, péče o děti a mládež, kteří mají problémy se záškoláctvím, krádežemi ve škole, útěky ze školy apod. a také se zabírají přípravou seminářů pro spolupracující subjekty.

Na otázku, u které se jednalo o vyjádření názoru na snížení trestní odpovědnosti mládeže, zněla odpověď: „*Samo osobě situaci a chování nezmění.*“ Další otázka se týkala názoru na celkovou funkčnost spolupráce mezi institucemi SVI (PČR, justice, OSPOD, probační a mediační úředníci). S názorem, že ke zlepšení funkčnosti by přispělo plošné zavedení Systému včasné intervence na území ČR, se autorka této práce zcela ztotožňuje.

Hodnocení efektivity a úspěšnosti projektu v tomto městě se provádí kvalitativně. V hodnocení též není opomenuto, zda do projektu nepříbyly nějaké nově spolupracující organizace (neziskové organizace).

Pro doplnění informací uvádíme, že na webu nebyly nalezeny negativní ohlasy na danou problematiku projektu. Na první pohled se domníváme, že **projekt v tomto městě je funkční, peněžité prostředky jsou náležitě využity** (př. školení) a rychlostí zpětně vyplněného dotazníku usuzujeme, že toto **město projekt SVI nijak nezatěžuje** a je ochotno (i kdyby měli s projektem nějaké problémy) tyto problémy řešit.

5.3 Město C

Reakce na elektronickou formou zasláné dotazníky, byly dvojí, kladná i záporná. Koordinátor prevence kriminality obce komentoval dotazník jako zbytečný a vyplnil by jej s velkou nechutí, tudíž nebyl důvod jej nadále kontaktovat. Cituji: „*Pokud budete na vyplnění toho dotazníku dále trvat, učiním tak, ale s velkou nechutí.*“ I s takovou reakcí se můžeme ve výzkumu setkat. Naopak kurátorka pro mládež v daném městě projevila zájem o vyplnění dotazníku a tak kladně přispěla na nahlížení na město, jelikož se snažila být co nejkonkrétnější.

Od počátku realizace projektu v obci C (r. 2004-2005) se snažili realizátoři projektu navázat na úspěšnost ostravského pilotního projektu Centra včasné intervence z roku 1999. Město řadí projekt SVI mezi významné projekty obce. V dotazníkovém šetření byla zaznamenána odpověď týkající se vlastní iniciativy skrze nadšení budoucích členů projektu. Cílem projektu v tomto městě bylo funkční propojení institucí města působící na poli sociální patologie, sociální prevence a prevence kriminality. Bylo snahou dosáhnout ještě větší a technicky dokonalejší provázanosti zainteresovaných složek v menším městě než je Ostrava. Zda byla tato snaha úspěšná, se dovíme v následujících větách. Město poukazuje na dobrou spolupráci všech složek a dobrými technickými předpoklady pro městský informační systém z let 1998-2004 a proto se také i proto rozhodlo pro zavedení projektu. (██████████, 2005).

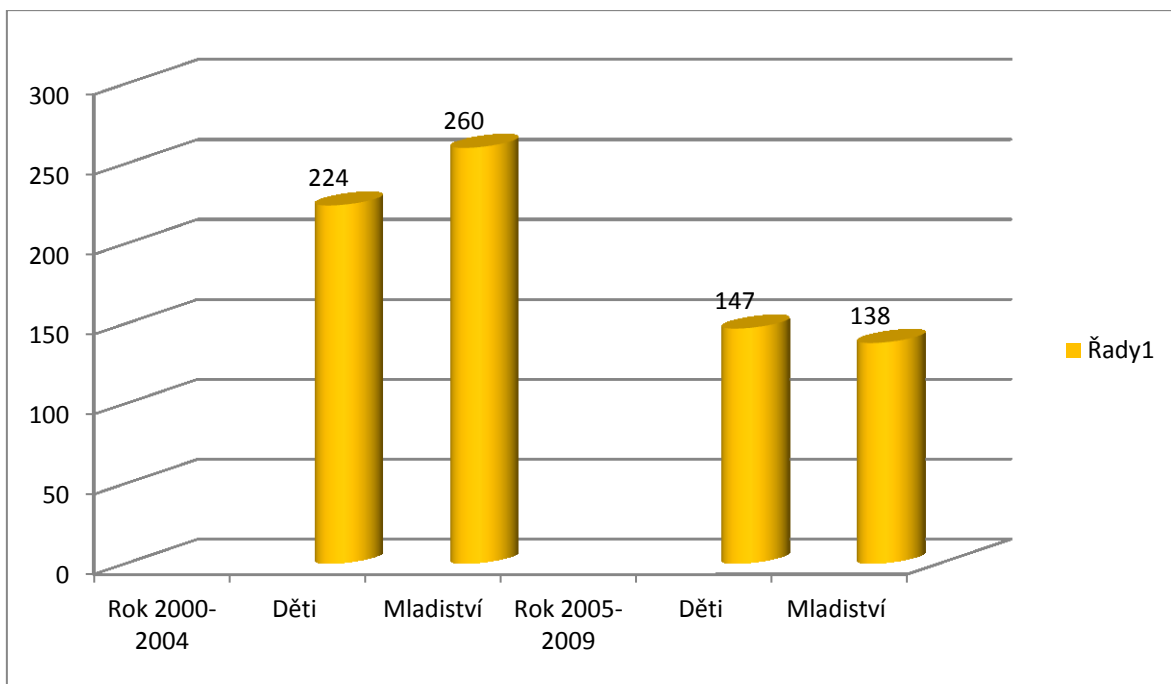
Z dotazníku na otázku „*Je podle Vás dostatečně projekt dotován projekt SVI ze státních zdrojů?*“ jsme se dověděli, že *spíše ano*. Co se týče údajů o **finančních nákladech** na projekt SVI v tomto městě, dohádatelné jsou informace z let 2004-2005. Tuto odpověď lze dohledat na stránkách města a ze subjektivního hlediska se domníváme, že peněžité prostředky nejsou nízké. Finanční prostředky na projekt SVI v daném městě nabývaly v roce 2005 hodnoty **1.937.000,- Kč**, přičemž ze státního rozpočtu prostřednictvím Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR putovala částka **1.105.000,- Kč**. Město C tedy uhradilo částku **832.000,- Kč**. Z příspěvku na stránkách města se koordinátor prevence města zmiňuje o nákladnosti projektu s údaji z roku 2006 – finanční náklady přesáhly částku 2.200.000,- Kč

(1.105.000,- Kč státní dotace, zbytek město C). Je však třeba poznamenat, že záměry projektu CVI z Ostravy bylo možné rozvíjet také díky výraznému zlevnění cen výpočetní techniky a technických zařízení nezbytných pro připojení subjektů, ke kterému došlo v letech v období zamýšlení nad realizací a samotnou realizací projektu SVI (r. 2004-2006). (████████, 2005)

Co se týče **informačního systému**, server SVI předem určenou firmou AutoCont a.s. byl dodán včetně příslušenství, záložního zdroje, klientských stanic (PC včetně SW a monitoru), které byly na základě smluv o výpůjčce na dobu určitou předány hlavním subjektům SVI města. Počítačové připojení však provedla firma ██████████ s.r.o., vybraná ze tří zájemců o zhotovení připojení. Město C má i svůj vlastní informační systém. Z důvěryhodného zdroje uvádíme (pozn. osoba si nepřeje být jmenována), že firma AutoCont a.s. nebyla opět schopna (jako u města A) zařídit počítačové připojení, ač by tohoto měla schopna být. Údajně s touto obchodní společností byly problémy i z hlediska **nefunkčnosti serveru**.

Za informace obsažené v informačním systému zodpovídá OSPOD a také OSPOD je správcem tohoto systému. Příspěvky do tohoto systému ostatní hlavní složky uvádějí také na základě podepsané **Dohody mezi subjekty zapojenými do Systému včasné intervence veměstě C**. Největší množství informací proudí z PČR. Dalším zdrojem jsou strážníci obecní policie a tzv. externí složky systému.

Podle zprávy kurátorky města C kriminalita dětí a mládeže v posledních dvou letech (2010-2012) v jejich regionu nenarůstá (obrázek č. 1) – závažnost provinění a činů jinak trestných nebyla nijak závažná. V období dvou let nebyl nikdo z mladistvých vzat do vazby ani mu nebylo uloženo trestní opatření nepodmíněného odnětí svobody. Stalo se, že soud mladistvým uložil alternativní trest v podobě obecně prospěšných prací. V souvislosti s ekonomickou krizí a snižováním možnosti zaměstnání v regionu, dochází často k páchání protiprávního jednání dětmi a mládeží ze sociálně slabých rodin.

Obrázek č. 1 Přehled o snížení trestné činnosti ve městě C i v regionu vlivem projektu SVI od roku 2000-2009 (Zdroj: Interní informace města C)

Tým pro mládež započal svou existenci ve městě C asi 2 roky po realizaci projektu. Na výše zmíněnou situaci v místním regionu reaguje tento tým, který se čtvrtletně schází. Tento cyklus je stanoven tak, aby vyhovoval členům týmu. Při každém setkání je vždy určen termín dalšího kontaktu. Vzhledem k **pracovní vytíženost** nelze konání schůzky provádět nahodile a nejspíše proto se nikdy neseťkají v plném počtu. Převážně na svých setkáních řeší děti a mládež, kteří mají problémy se záškoláctvím, krádežemi ve škole, útoky ze školy co se týče rezortu školství. V současné době též jedná o děti a mladistvé dopouštějící se krádeží v obchodech a krádeží železa. K závažnějším trestným jednáním např. násilného charakteru spojené s konkrétní osobou se přizvou všichni členové týmu a tento problém podrobně společně rozebírají. S faktem o snížení hranice trestní odpovědnosti osobně kurátorka pro mládež nesouhlasí. Cituji z dotazníku: „Kam až bychom museli v úvahách o snížení hranice trestní odpovědnosti u dětí jít, když v některých případech se pouštějí protiprávního trestní již předškolní děti? Navíc si myslím, že ve státech, kde je tato hranice výrazně nižší, by s tím měli tak dobré zkušenosti.“ Podle kurátorky pro členy TMP v současnosti nejsou realizována žádná školení či semináře, podle internetového příspěvku (www.web.████████.cz) koordinátora pro prevenci kriminality školení byla (např. pro školy v regionu).

Na závěr dotazníku oslovená respondentka uvádí, že spíše došlo ke snížení četnosti nevyřešených případů. Cituji: „Včasná informace umožní co nejdříve s dítětem pracovat, nabídnout poradenství a další sociální služby okamžitě, a ne s prodlevou třeba několika měsíců, jak tomu bylo v minulosti.“ Z osobní zkušenosti můžeme potvrdit slova respondentky, avšak je nebudeme dále rozebírat.

Poslední zpráva z oficiálního portálu obce C (z 22. 6. 2012) se zmiňuje o prezentaci pro ředitele základních, mateřských škol a domu dětí a mládeže ze spřáteleného města Slovenské republiky. Město prezentovalo základní informace o projektu SVI, přednášky se zúčastnili Mgr. Ferdinand Raditsch a koordinátor prevence kriminality města. Následovala diskuze a výměna zkušeností s dětmi s poruchou chování. (www.████████.cz).

Závěrem, z dotazníkového šetření vyplývá, že dodržování metodiky není pro tuto kurátorku vůbec jednoduché. Metodiku dodržuje v rámci možností. Hodnocení projektu SVI je prováděno kvalitativní cestou, tudíž nejsou nijak vypracovávány kvantitativní zprávy ohledně této problematiky. Na oficiálních webových stránkách města A autor příspěvku týkajícího se Systému včasné intervence, vyzdvihuje přínosy projektu pro obec. Nejspíše z taktického důvodu neuvádí jeho negativa. Z velkého počtu informací (dobrá prezentace projektu) jak na webu, tak z dotazníkového šetření usuzujeme, že projekt **vypadá hospodárně, technicky s malými problémy a opravdu funguje**.

5.4 Město D

Město D patří k nejlidnatějším městům v České republice. Ani jemu se však nevyhýbá kriminalita jako každé jiné obci. I sem byly prostřednictvím elektronické komunikace zaslány dotazníky, načež jsme se dočkali zpětné vazby dvou dotazníků. Respondenty se stali vedoucí odboru sociální prevence (koordinátor SVI) a kolizní opatrovník.

V této obci byl projekt zaveden podle jednoho respondenta z vlastní iniciativy města (tj. nadšení budoucích realizátorů) a podle druhého respondenta na základě návrhu projektového manažera města, přičemž podnět k zahájení projektu je přibližně stejný. Komise pro prevenci kriminality zavedení Systému včasné intervence tak či tak podpořila a město D projekt schválilo ke konci roku 2006.

V roce 2007 obec podala **žádost o dotaci** na Ministerstvo vnitra. V půli r. 2007 byla žádost MV ČR uznána. Městu bylo přiznáno 90% (tj. **1.350.000,- Kč**) z celkově požadované částky (tj. **1.500.000,- Kč**) na projekt SVI, zbylých 10% (tj. **150.000,- Kč**) muselo město

zajistit samo. Hrazeny byly a i v současnosti jsou náklady na provoz informačního systému, prostřednictvím kterého jednotlivé složky SVI spolu komunikují. ([online], 2007) Zprovoznění propojení mezi složkami mělo dvě fáze. V první fázi byly propojeny hlavní subjekty projektu SVI, a to městský úřad, Policie ČR, obecní policie, probační a mediační služba, okresní soud a státní zastupitelství v dané obci. Fáze druhá spočívala v navázání kontaktu hlavních složek se školami, poradnami, zdravotnickými zařízeními, příslušnými neziskovými organizace, krizovými centry atd. ([online], 2007) Respondenti uvádí ve své odpovědi na otázku, zda je projekt SVI dostatečně dotován ze státního rozpočtu „spíše ano“.

Tým pro mládež započal svou činnost cca půl roku po zahájení projektu. Schází se dle potřeby (na základě dohody subjektů SVI) všichni účastníci, řeší aktuální problémy týkající se dětí a mládeže, „hlášenky“ a následnou péči o děti, které mají problémy se záškoláctvím, krádežemi, tuláctvím apod. Bohužel pro složky SVI **nejsou ani zde realizována žádná školení**, která by přispěla k větší informovanost a sdílení zkušeností popř. s jinými subjekty ČR.

Hodnocení projektu SVI probíhá kvalitativně (pracuje se též se statistikami nápadu trestné činnosti a výchovně-problémových dětí a mládeže), protože spolu jednotlivé složky spolupracují. Oba dva respondenti nesouhlasí se snížení hranice trestní odpovědnosti, jelikož jak udávají, řeší jak výchovně-problémové děti a mládež, tak trestnou činnost těchto jedinců.

Na fungování a efektivitu projektu SVI mají respondenti odlišný názor. První tázaný je názoru takového, že pokud mají jednotlivé subjekty zájem spolupracovat, je systém funkční a pokud ne, je to jen formalitou. Z tohoto usuzujeme, že systém v tomto města zcela tak úplně nefunguje z hlediska pasivity zainteresovaných institucí. Podle druhého respondenta se město D v současnosti potýká s otázkou efektivitu a funkčnosti tohoto projektu. Údajně měl být projekt SVI dán celorepublikově. Proslýchá se, že tento projekt má nahradit jiný, což je z jeho pohledu velmi neefektivní, a to vzhledem k vynaloženým peněžním prostředkům za dobu existence projektu SVI a vykonané práci, která padla na úkor projektu.

5.5 Město E

Obec F se nachází v malebném kraji Zlínského kraje. Jelikož autorka této práce zde absolvovala odbornou praxi a skrze podnět obyvatel zde žijících, že projekt SVI by měl ve městě fungovat, ač obyvatelé s ním nejsou nijak obeznámeni, dovolili jsme si prozkoumat město i ze strany projektu SVI.

První kroky vedly na **orgán sociálně-právní ochrany dětí** daného města. Vedoucí OSPOD se cítila velmi překvapeně, že se v tomto městě zajímáme o tuto problematiku. Nicméně uvedla, že se údajně ve městě něco takového jako projekt Systém včasné intervence realizuje, avšak určitě ne v takové míře jako ve větších městech a „pod svá křídla“ si jej vzala Městská policie. Našemu povšimnutí neunikl ani letáček SVI, který visel na nástěnce orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Prý se prospekt na této nástěnce nachází pouze symbolicky, jelikož jej přidávala Městská policie spolu s informacemi o projektu na zasedání městské rady města F. Podle slov vedoucí odboru projekt jako takový (hodnotitelný podle Závazné metodiky Systému včasné intervence a Týmu pro mládež z roku 2007) zatím nikdo „nedotáhl“ do konce (údajně tací byli, kteří se o to snažili). Údajně tací však byli, kteří se o to snažili. Řediteli městské policie letošním rokem končí funkční období a oslovená dáma doufá, že nastupující ředitel bude tím, kdo tento projekt v dostatečné míře rozběhne i v tomto městě. Zde teda bylo předkládání připraveného dotazníku z našeho zbytečné.

Z internetových stránek města F a zveřejněného příspěvku se dovídáme, že město se k lednu roku 2010 rozhodlo pro realizaci čtyř projektů v oblasti prevence kriminality (Systém včasné intervence, Bezpečný dům, Bezpečná domácnost, Digitalizace městského kamerového a monitorovacího systému). Realizace těchto projektů ve městě byla odsouhlasena dne 28. ledna 2012 na pravidelném zasedání města. Zastupitelé též souhlasili s přidělením potřebných finančních prostředků. Tyto aktivity i nadále provozuje **Městská policie**. (██████████[online], 2010)

Další kroky tudíž vedly na městskou policii. Při osobním kontaktu s ředitelem této instituce nám bylo řečeno, že termín příští schůzky (i s připravenými podklady k prevenci kriminality) nám oznámí telefonicky. I přes snahu autorky se tak nestalo a setkání se tudíž neuskutečnilo. Pravděpodobně z důvodu konce funkčního období ředitele a předávání funkce jeho nástupci.

Proto další alternativou bylo oslovit strážníka **Policie ČR**, pana H. Úspěšné navázání elektronického kontaktu vedlo k osobnímu setkání. Oslovený respondent taktéž měl o Systému včasné intervence prováděném městskou policií matné povědomí, ač žádné konkrétní informace odnikud neobdržel. Po bližším vysvětlení, o jaký projekt se jedná a co zahrnuje, pana H. tato problematika oslovila, načež se ohledně jednotného informačního prostředí pan H. zmínil, že jako komunikační kanál slouží „sloupek“ v systému (registru) zavedeném Policií ČR. S velkou laskavostí se taktéž nabídl, že bude rád nápomocen při tomto výzkumném šetření a co se týče této problematiky, kontaktuje příslušný krajský úřad a pokusí se něco zjistit. Zjištění z emailové komunikace je následující, cituji: *„Tak jsem se informoval v rámci celého Krajského ředitelství Zlín (pouze PČR) ohledně systému včasné intervence. Systém sice funguje, ale žádného gestora, který by síť spravoval a věděl přesně, jak funguje a hlavně na jakém principu běží, zde nemáme. Dozvěděl jsem se dále, že vše je organizováno přímo z Ministerstva vnitra, přesněji z Policejního prezidia. Existuje pouze pokyn z prezidia, který nám ukládá vkládat osoby, která splňují kritéria pro vložení - děti, vkládat do systému. Tento je součástí pokynu specialistů na úseku mládeže a tuším, že má číslo 167/2012 Sb. (zákon o archivnictví a spisové službě). Bezpečně pouze vím a to z vlastní zkušenosti, že my, jako policie odesíláme, prakticky následující den po zjištění informace na místně příslušné OSPODY. Tyto osoby tam musel vkládat policista. Po mém dotazu se informace již údajně generují automaticky. Obsahují data k dítěti (mládeži), popis incidentu, místo spáchání a o co se jedná. Vyhodnocením ohroženosti místa, celkovým dopadem, věkem zúčastněných osob, objasněnosti apod. se u nás zajímá statistika. To je samostatný odbor PČR.“*

V souvislosti Systému včasné intervence s městem F, lze uvést to, že projekt je zde realizován tzv. „na oko“. Finanční prostředky ze státního rozpočtu i krajského úřadu do města F jsou, ale nikdo neví, kam konkrétně tyto peníze jdou. Může za to nejspíše **neproškolenost, neinformovanost, celková pasivita institucí** a konkrétních pracovníků spolupracovat na něčem, do čeho nejsou zasvěceni. Předkládání dotazníku k vyplnění bylo zbytečné.

5.6 Shrnutí dotazníkového šetření a rozhovorů ve městech využívající SVI

Z důvodu velkého počtu informací, a aby se staly výsledky přehlednými, jsme vytvořili tabulku. Tabulka obsahuje sledovaná kritéria, která byla důležitá pro zjištění stanovených cílů (viz kap. 4.1).

Sledovaná kritéria	Znalost SVI	Funkční využívání SVI	Efektivní financování	Motivace pracovníků	Celk. postoj respondenta k SVI
Město A OSPOD	Ano	Ne	Ne	Ne	Negativní
Město A PČR	Ano	Ne	Ne	Ne	Negativní
Město B	Ano	Ne	Ano	Ne	V rozporu
Město C	Ano	Ano	Ano	Ano	Pozitivní
Město D	Ano	Ne	Ano	Nezjištěno	V rozporu
Město E	Ne	Ne	Ne	Ne	Negativní
Město F	Ne	Ne	Ne	Ne	Negativní

Z uvedeného přehledu vyplývá, že efektivita projektu SVI je, ve čtyřech ze šesti případů (měst), záporná. Jelikož zainteresované subjekty znají projekt SVI (jsou v dostatečné míře informováni), tento aspekt nepřispívá k jeho funkčnímu využití, efektivnímu financování, ba ani motivaci. Doufáme, že výzkumné šetření prostřednictvím Institutu kriminologie a sociální prevence zadané Ministerstvem vnitra České republiky, bude úspěšnější. Výsledky výzkumného šetření, započatého roku 2012, by měly být známy koncem roku 2015.

Autorka navrhuje pro vytváření dalších projektů nejdříve propracovat jejich metodiku, stanovit legislativní ukotvení, po zavedení projektu důkladně seznámit účastníky se smyslem práce, legislativou, proškolit účastníky (pracovníky), nastavit způsoby hodnocení a průběžně kontrolovat splnitelnost, případně nesplnitelnost a o těchto výsledcích pracovníky průběžně informovat, což přispěje k jejich tvořivosti, zainteresovanosti do projektů a celkové motivaci.

6 Ministerstvo vnitra České republiky a prezentace výsledků výzkumného šetření

Přibližně měsíc před odevzdáním této práce se naskytla možnost prokonzultovat a podělit se o výsledky výzkumného šetření na Ministerstvu vnitra České republiky, odboru prevence kriminality, jakožto jedním z hlavních gestorů projektu SVI. Od roku 2008 je hlavním protagonistou projektu Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, MV ČR je jeho spolugestorem.

K osobnímu rozhovoru (otázky rozhovoru viz příloha č. 5) svolil p. Mgr. Ferdinand Raditsch, odborný garant a metodik projektu SVI. Po přátelském přivítání a lehkém icebreaku jsme zahájili náš rozhovor předem připravenými otázkami. Jednou položenou otázkou bylo převážně zodpovězeno mnoho dalších a každou se snažil podložit zákonem, zprávou, materiálem, harmonogramem nebo svou vlastní zkušeností (připravené otázky viz příloha 5).

Jedním z kroků jak přispět k sociální reformě je transformace systému ohrožené děti. Funkce SVI v transformovaném systému je podle pracovníka ministerstva velice důležitá. I na interní otázku zda, byl na ministerstvo vnitra před rokem 1998 vyvíjen nějaký tlak pro vytvoření projektu SVI, bylo odpovězeno. Tlak byl vyvíjen na základě výzkumů, které byly prováděny, aby tento projekt mohl vůbec vzniknout. Ministerstvo vnitra ve skutečnosti samo apelovalo na alarmující zjištění kritických výsledků, co se týče ohrožených dětí a mládeže. MV samo cítilo potřebu přispět k transformaci sociálního systému.

Co se týče **nedostatků** projektu SVI z pohledu malé informovanosti a následné demotivace pracovníků SVI z důvodu nedostatku informací o projektu (výsledek výzkumného šetření), jeho úspěšnosti či nikoli, pan Mgr. Raditsch se ohrazuje tím, že donedávna se MPSV této problematice nevěnovalo (od roku 2008), tento projekt dá se říct „usnulo na vavřínech“. Problém nejspíš tkví v resortu MPSV, jelikož si myslí, že jako ministerstvo vnitra, které za projekt neslo odpovědnost od roku 2009, předběhlo dobu o cca 10 let, co se týče práce, kterou nyní mělo vykonat MPSV. MPSV nebylo dostatečně zasvěceno do této problematiky, když na něj byla převedena hlavní gesce za tento projekt. Navíc dodal, že nechce svalovat vinu na druhý ministerský resort, jelikož je to pro MPSV „nový“ projekt jako v roce 1999 pro samotné MVČR.

Oficiální zdroj ministerstva uvádí, že **dotace ze státního rozpočtu** jsou 121 mil., kam všude tyto peníze byly použity, a existuje nějaké odůvodnění částky? Z hlediska investování 15% dotací na projekt ze státního rozpočtu (tj. 121 mil. Kč) a zbylých 85% z dotací evropského fondu, se jeví MV projekt SVI jako investičně výhodný, tj. „levný“. Respondent oponoval tím, že na jiné projekty je potřeba daleko více finančních prostředků. Na jiný nejmenovaný projekt bylo například vyčleněno 500 mil. Obyčejnému člověku se i 121 mil. Kč jeví jako dosti velká částka.

Důvodem, proč např. ve Svitavách (podle autorky práce), jako dá se říct v jediném městě, funguje a je efektivní, jsou lidé a jejich angažovanost. Obec Svitavy si vzala projekt opravdu za svůj, a proto s ním údajně dokáže pracovat, taktéž i s informačním systémem. Jelikož zatím nejsou známy výsledky hodnocení projektu SVI za léta 2012-2014 zadané Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (cca za 4 mil.), nemá p. Raditsch žádné informace o efektivitě projektu. Sám žádnou zpětnou vazbu od obcí a zainteresovaných subjektů nemá.

Rozporuplné bylo setkání s vedoucí odboru prevence kriminality paní **Mgr. Jitkou Gjuričovou**, která projevila zájem o výzkumné šetření. Ihned po zjištění výsledků výzkumu, chtěla znát konkrétní informace, konkrétní data výzkumu. Zdála se dotčená tím, že tento projekt někdo zkoumá. Na negativní výsledky reagovala rozhořčeně, a aby ona, jako vedoucí odboru prevence kriminality MVČR, mohla s těmito negativními výsledky něco udělat, požádala autora bakalářské práce o zaslání dotazníků se zjištěnými údaji.

Bylo překvapivé zjištění, že **MVČR ve spolupráci v MPSV** začíná spět ke svému konci příprava „nového“ projektu s názvem Národní projekt systému včasné intervence jakou součástí reformy systému péče o ohrožené děti (viz Materiál MPSV, příloha 6). Poté, co v průběhu roku 2008 byla ministerstvem vnitra vytvořena pracovní skupina pro rozvoj informačního systému SVI, bylo ukončeno v listopadu téhož roku připomínkové řízení a schválen akceptační protokol změn. V této fázi bylo do realizace zapojeno Ministerstvo práce a sociálních věcí a to především z hlediska legislativních opatření. Následně byla provedena hodnocení a časový harmonogram implementace informačního systému sociálně-právní ochrany dětí včetně jeho finanční náročnosti. V tomto novém projektu MVČR a MPSV tkví snad úspěšná budoucnost projektu SVI.

7 Shrnutí, současný stav a budoucnost projektu SVI, diskuze

V loňském roce byl vládě předložen materiál „*Hodnocení systému péče o ohrožené děti – Systém včasné intervence Národního projektu Systému včasné intervence jako součást reformy systému péče o ohrožené děti*“. Koordinací projektu byl pověřen ministr práce a sociálních věcí. Vláda uložila MPSV ve spolupráci s MVČR zajistit finanční prostředky pro každý rok realizace podle harmonogramu projektu. Ke konci roku 2011 informoval ministr MPSV ministra MVČR o skutečnosti, že nejsou k dispozici potřebné peněžité prostředky v rámci strukturálních fondů Evropské unie (národní nasazení projektu by si vyžádalo cca 140 mil. Kč). MVČR proto navrhlo informační systém umožňující sdílení informací o ohrožených dětech mezi subjekty SVI. Vznikne Jednotný informací systém a v jeho rámci aplikace Informační systém sociálně-právní ochrany dětí (dále jen IS SPOD). **Problémy s informačním systémem** budou vyřešeny sdílením informací z jednotné datové schránky zohledněním probíhající legislativní změny v oblasti ochrany práv dětí. Tento záměr vyplývá z novely zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí a zakotvení má také ve schváleném usnesení vlády č. 4 ze dne 4. 1. 2012 (**legislativní ukotvení**). IS SPOD bude fungovat na úrovních obcí s rozšířenou působností (cca 290 subjektů), krajských úřadů (14 krajů), MPSV, Úřadu pro mezinárodně-právní ochranu dětí a Úřadu práce ČR. IS SPOD také zajistí základní komunikační prostředí s dalšími subjekty, klíčovými pro řešení situace dětí a mládeže, mezi hlavními složkami veřejné správy (OSPOD, PČR, MPSV, justice).

V současné době je systém SVI používán ve 38 městech. Samozřejmě kromě tohoto systému pracují orgány sociálně-právní ochrany dětí i s dalšími systémy. Asi většina z 290 pracovišť však nepoužívá žádný informační systém jak na úrovni obce, tak kraje. Agenda OSPOD je tak částečně vedena v písemné formě. Tím se potvrzuje fakt, že informační systém není v této době funkční.

V červenci 2012 byla dokončena interní analýza MPSV a definována struktura a jednotlivé procesy v rámci Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí. Pilotní realizace je naplánována na září 2014. Náklady projektu dle interní analýzy jsou předběžně na 22.750.000,- Kč. Před samotnou realizací bude provedeno výběrové řízení na dodavatelskou firmu systému a pilotní úpravy, včetně školení pracovníků IS SPOD (cca 2900 pracovníků subjektů v přepočtu za 6,5 mil. Kč) a od března 2014 do srpna 2014 proběhne analýza, vývoj, testování. Pro celkové vyčíslení rozpočtu a nákladů se MPSV držet Studie proveditelnosti Národní architektury SVI, kterou nechalo MV vypracovat v roce 2010.

Harmonogram	listopad 2013	prosinec 2013	leden 2014	únor 2014	březen 2014	duben 2014	květen 2014	červen 2014	červenec 2014	srpen 2014	září 2014	říjen 2014	listopad 2014
Výběrové řízení													
Analýza													
Vývoj													
Testování													
školení													
Pilotní úpravy - analýza													
Pilotní úpravy - vývoj a test													
	Flat rate sazby	Počet lidí	Člověkoměsíce práce týmu				Měsíce celkem	Člověko-měsíc	Počet dní v měsíci	Sazba	Cena		
			Analýza	Vývoj	Testování	Pilot							
	Celý tým	13	8	14	8	8,5	38,5	87,5	20	13 000	22 750 000		

Obrázek č. 4 Harmonogram implementace informačního systému sociálně-právní ochrany dětí včetně finanční náročnosti.

Co se týče Závazné metodiky ve vztahu k městům realizující projekt SVI, lze říci, že přestože jsou obce s tímto dokumentem seznámeny, ani jedna jeho plnění neodmítá, avšak se jí (kromě jednoho města) nedaří v dostatečné míře plnit. Z uvedeného můžeme usoudit, že ačkoli je metodika (výchozí dokument) používána při fungování projektu SVI, města si tento projekt uzpůsobují a volí raději vlastní způsob realizace projektu SVI (např. město A a jeho realizace školení pro místní pedagogy a prezentace pro žáky).

Na toto téma byla zpracována ne jedna práce (bakalářské, diplomové i dizertační). Většinou jsou to práce psané policisty, sociálními pracovníky, studenty pedagogických fakult, převážně sociálních studií nebo sociologie. Zřídka jsme se setkali s prací, kterou by psali studenti z jiných oborů nebo jiných fakult. Dokonce byla i nalezena práce vytvořená koordinátorem SVI v nejmenovaném městě (rigorózní práce), který si klade za cíle seznámit čtenáře s projektem SVI. Nejčastější používanou výzkumnou metodou se stalo dotazníkové šetření a případové studie. Málokdy jsme se naopak dočetli, že autor (autorka) práce prezentovala výsledky šetření na příslušném ministerstvu (MVČR či MPSV). Autorka je názorem, že pokud mají být výsledky k užitku, je dobré tato data přednést na příslušných místech, což bylo také splněno.

Závěr

Tato bakalářská práce byla zaměřena na předem stanovené cíle a to: prověřit efektivitu SVI skrze města realizující pilotní projekt (z pocitu autorky projekty neefektivní), zjistit činnost a funkci Týmu pro mládež v daném městě (zjištěno), zjistit koordinovanost a provázanost na základě informačního systému mezi jednotlivými subjekty (spolupráce nefunguje, demotivace zainteresovaných osob).

Jak bylo dosaženo stanovených cílů v kapitole 4.1, z dostupných zdrojů a dotazníkového šetření, se dovíme nyní.

1. Efektivita projektu SVI byla zjištěna a čtenáři s ní jsou v práci seznámeni.
2. Činnost a funkčnost Týmu pro mládež v daných městech je zjištěná převážně z dotazníkového šetření.
3. Koordinovanost a provázanost na základě informačního systému mezi jednotlivými subjekty (PČR, OSPOD, justice apod.) vyplývá z dotazníků.
4. Na základě výsledků šetření ve vybraných pilotních městech projektu SVI se nepodařilo zjistit shodu informací prezentovaných Ministerstvem vnitra České republiky a zjištění vycházejících z praxe, jelikož o takovýchto negativních aspektech výzkumu nevěděli (nemají od realizujících měst zpětnou vazbu).
5. Na základě zpracovaných výsledků šetření byly rozhovorem zjištěny postoje pověřených pracovníků Ministerstva vnitra České republiky ke zjištěným nedostatkům.
6. Kriticky, v rámci možností, byla ohodnocena funkčnost SVI, jeho aplikovatelnost v praxi systému péče o ohrožené děti, a navržena doporučení ke zlepšení situace v současném stavu SVI.

Během zpracovávání práce se autorka setkala s neochotou a očekávanou nenávratností dotazníků, byla překvapena osobitým (negativním i pozitivním) přijetím účastníků a jednáním všech respondentů. Literatura k této oblasti není obsáhlá, tudíž se bylo nutné hodně pátrat, číst mezi řádky a ptát se na některé otázky (položky) takřka přímo u zdroje (MVČR).

Tato práce by mohla přispět ke zjištění efektivity, funkčnosti a celkové úspěšnosti *Národního projektu Systému včasné intervence jsou součástí reformy systému péče o ohrožené děti*.

Autorka bere za osobní úspěch to, že jako málokterému jedinci se podařilo navázat kontakt s příslušnými ministerstvy (Ministerstvo vnitra České republiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí) a dokázala proniknout jak do světlých stánek zkoumaného projektu, tak negativních.

Výsledky výzkumného šetření budou poskytnuty Ministerstvu vnitra České republiky, jakožto tvůrci Závazné metodiky Systému včasné intervence a Týmů pro mládež z roku 2007. Osobně výsledky vzbudily nejen zájem MVČR ale i oslovených měst, kterým budou rovněž k dispozici. Věříme, že výsledky této práce přispějí k větší míře efektivity projektu SVI na lokální úrovni a funkčnosti celoplošného nastavení projektu Systému včasné intervence Národního projektu Systému včasné intervence jako součástí reformy systému péče o ohrožené děti.

Z celkového pohledu je autorka názoru, že Systém včasné intervence je dobrým projektem, který by mohl umožnit rychlé a hospodárné propojení institucí SVI a jejich efektivní komunikaci, avšak nějaké chyby v něm ještě stále přetrvávají.

Seznam literatury

- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- GULLONE, E.; MOORE, S. (2000): *Adolescent risk-taking and five-factor model of personality*. Journal of Adolescence, Vol. 23, pp. 393- 407. Retrieved 27. 2. 2009, from Science Direct database.
- HOLCR, K. *Kriminologie*. Praha: Nakladatelství Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-27-1.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- KELLER, J. *Úvod do sociologie*. 2. Vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1992. ISBN 870-901059-7-1
- LANGER, S. *Mládež problémová – její typy a možnosti uplatnění*. Hradec Králové: Nakladatelství Kotva, 1994. 463 s. ISBN 80-900254-3-9.
- LABÁTH, V. a kol. *Riziková mládež*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2001. 157 s. ISBN 80-85850-66-4.
- MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2008, 271 s. ISBN 978-80-7367-368-0.
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2
- MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 2011, 344 s. ISBN 978-80-7367-825-8
- MOULISOVÁ, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie a prevence kriminality*. Praha: Armex, 2004. 146 s. ISBN 80-86795-05-5
- NOVOTNÝ, P. *Epidemie delikvence*. 1. vyd. Liberec: Dialog, 2006, 64 s. ISBN 80-86761-45-2.
- PROTIVINSKÝ, M., KLVAŇA, K. *Základy kriminalistiky*. 2. Praha: Armex, 2007. 159 s. ISBN 978-80-86795-50-8.
- STRAUS, J., *Slovník kriminalistických pojmů a osobností*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 349s. ISBN 978-80-7380-258-5
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J., *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2141-4.

- ZOUBKOVÁ, I. Kriminologický slovník. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 251 s. ISBN 978-807-3803-124.

Legislativa

- Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 218/ 2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon č. 104/1991 Sb., úmluva o právech dítěte
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon
- Usnesení vlády č. 1032/1999 k Návrhu systémového přístupu k péči o dětské a mladistvé delikventy
- Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012
- Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni – Systém včasné intervence pro rok 2007
- Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmu pro mládež pro rok 2007
- Systém včasné intervence pro obec s rozšířenou působností
- Systém včasné intervence v Olomouci
- Hodnocení systému péče o ohrožené děti
- Hodnocení systému péče o ohrožené děti – Národní projekt Systému včasné intervence
- Materiál MPSV předkládaný na jednání Vlády ČR 13. února 2013

Skripta

- ŠTABLOVÁ, R. Kriminologie. In: Vysoká škola regionálního rozvoje [online]. Praha, 2008 [cit. 2012-08-22]. Dostupné z: www.vsrr.cz/kestazeni/predmety/kriminologie.pdf
- ZOUBKOVÁ, I., MOULISOVÁ M., Kriminologie a prevence kriminality. 1. vyd. Praha: Armex, 2004. ISBN 80-86795-05-5.

Internetové zdroje

- Agentura pro sociální začleňování. Týmy pro děti a mládež a systém včasné intervence [online]. 2012 [cit. 2012-10-27]. Dostupné z: <http://www.socialnizaclenovani.cz/tymy-pro-deti-a-mladez-a-system-vcasne-intervence>
- Autocont CZ a.s. [online]. 2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.autocont.cz/>
- Gavora, Peter a kol. 2010. Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010. Dostupné na: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/> ISBN 978–80–223–2951–4.
- Gjuričová, J. Sociální aspekty trestné činnosti dětí a mladistvých Závislosti a my, listopad 2007, s. 20
- GJURIČOVÁ, Jitka. Sociální aspekty trestné činnosti dětí a mladistvých. Ministerstvo vnitra [online]. 2007, č. 29 [cit. 2012-08-22]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2007/29/tema_gjuricova.html
- Česká Republika. • Závazná metodika Systému včasné intervence a týmů pro mládež pro rok 2007. In: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/delikventi/metodika_svi07.pdf. 2006
- Česká Republika. ZÁSADY pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni – Systém včasné intervence pro rok 2007. In: aplikace.mvcr.cz/archiv2008/bezpecnost/svi/zasady_svi07.doc. 2007.
- MINISTERSTVO VNITRA. Projekt Seznamte se. Ministerstvo vnitra ČR [online]. 2010 [cit. 2012-10-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/seznamte-se-odbor-prevence-kriminality-460981.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- Kriminalita po Listopadu v Česku výrazně vzrostla. In: Kriminalita po Listopadu v Česku výrazně vzrostla [online]. 2009 [cit. 2013-02-22]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/181266-kriminalita-po-listopadu-v-cesku-vyrazne-vzrostla.html>
- Nové projekty kroměřížských strážníků se zaměřují na prevenci kriminality. In: Město Kroměříž [online]. 2010 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.mesto-kromeriz.cz/zprava.asp?pg=26&zprava=9166&modul=neziskove&map=15>

- Odbor prevence kriminality -základní informace. Praha, 2011. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/opk-pro-internet-2-pdf.aspx>
- Prezentace Systému včasné intervence pro ředitele ZŠ a MŠ ze Žiaru nad Hronom. In: Svitavy: oficiální informační portál města Svitavy [online]. 2012 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.svitavy.cz/cs/m-1342-prezentace-systemu-vcasne-intervence-pro-reditele-zs-a-ms-ze-ziaru-nad-hronom/>
- Svitavy. Systém včasné intervence Svitavy [online]. 2005 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://web.svitavy.cz/pkb/projekty/svi/index.htm>
- Systém včasné intervence [online]. 2010 [cit. 2012-10-27]. Dostupné z: <http://www.sviportal.cz/Default.aspx>
- Systém včasné intervence. In: *Statutární město Olomouc* [online]. 2007 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: http://www.olomouc.eu/aktualni-informace/aktuality/article_id=6927
- Systém včasné intervence na Mělníku. *Mělníček.cz* [online]. 2007 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://melnicek.cz/node/1121>
- Třebíč -město s historií. *Třebíč* [online]. 2011 [cit. 2013-02-26]. Dostupné z: <http://www.trebic.cz/index.asp>

Seznam zkratek

aj. – a jiné

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

CVI- Centrum včasné intervence

č. – číslo

ČR – Česká republika

IS SPOD – Informační systém sociálně-právní ochrany dětí

MěP – Městská policie

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV – Ministerstvo vnitra

OS – okresní zastupitelství

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

PČR – Policie České Republiky

PMS – Probační a mediační služba

Sb. – Sbirka zákonů

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

SNP – Sociálně nápravný program

SVI – Systém včasné intervence

srov. – srovnej

TMP – Tým pro mládež

tzn. – to znamená

z. – zákon

Seznam příloh

Příloha 1 - Seznam měst s projektem SVI k 31. 12. 2010

Příloha 2 - Obrázky

Příloha 3 - Mapa měst realizující projekt SVI

Příloha 4 - Dotazník

Příloha 5 - Interview Ferdinand Raditsch MVČR

Příloha 6 - Materiál MPSV předkládaný na jednání Vlády ČR 13. února 2013

Příloha 1 - Seznam měst s projektem SVI ke 31. 12. 2010

Moravskoslezský

- 1 Ostrava
- 2 Havířov
- 3 Orlová
- 4 Karviná
- 5 Třinec
- 6 Nový Jičín
- 7 Frýdek-Místek
- 8 Opava

Pardubický

- 9 Svitavy

Olomoucký

- 10 Šumperk
- 11 Zábřeh na Moravě
- 12 Mohelnice
- 13 Olomouc

Jihomoravský

- 14 Břeclav
- 15 Brno
- 16 Hodonín

Královéhradecký

- 17 Náchod
- 18 Nové město nad Metují
- 19 Broumov
- 20 Jaroměř
- 21 Hradec Králové

Vysočina

- 22 Třebíč
- 23 Moravské Budějovice
- 24 Náměšť nad Oslavou
- 25 Pelhřimov
- 26 Humpolec
- 27 Pacov
- 28 Havlíčkův Brod

Karlovarský

- 29 Karlovy Vary

Praha

- 30 Praha 2

Středočeský

- 31 Mělník

Ústecký

- 32 Most
- 33 Litvínov

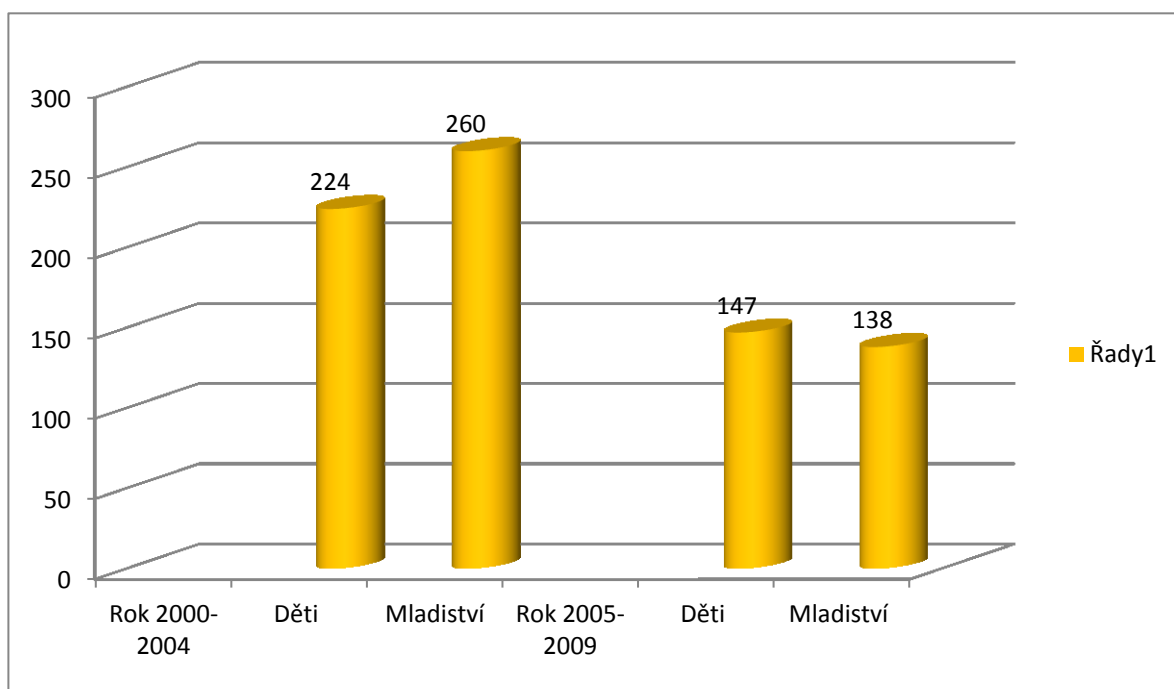
Zlínský

- 34 Kroměříž

Liberecký

- 35 Jablonec nad Nisou
- 36 Tanvald
- 37 Železný Brod
- 38 České Budějovice

Příloha 2 - Obrázky

Obrázek č. 1 Přehled o snížení trestné činnosti ve městě C i v regionu vlivem projektu SVI od roku 2000-200

Obrázek č. 2 SYSTÉM VČASNÉ INTERVENCE. Svitavy [online]. [cit. 17. 3. 2013].
Dostupný na WWW: www.svitavy.cz/cs/m-442-vyznamne-projekty/

Obrázek č. 3 SYSTÉM VČASNÉ INTERVENCE. Městská policie města Krupka [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupný na WWW: [www.http://www.mpkrupka.cz/index2.asp?pg=prevence](http://www.mpkrupka.cz/index2.asp?pg=prevence)

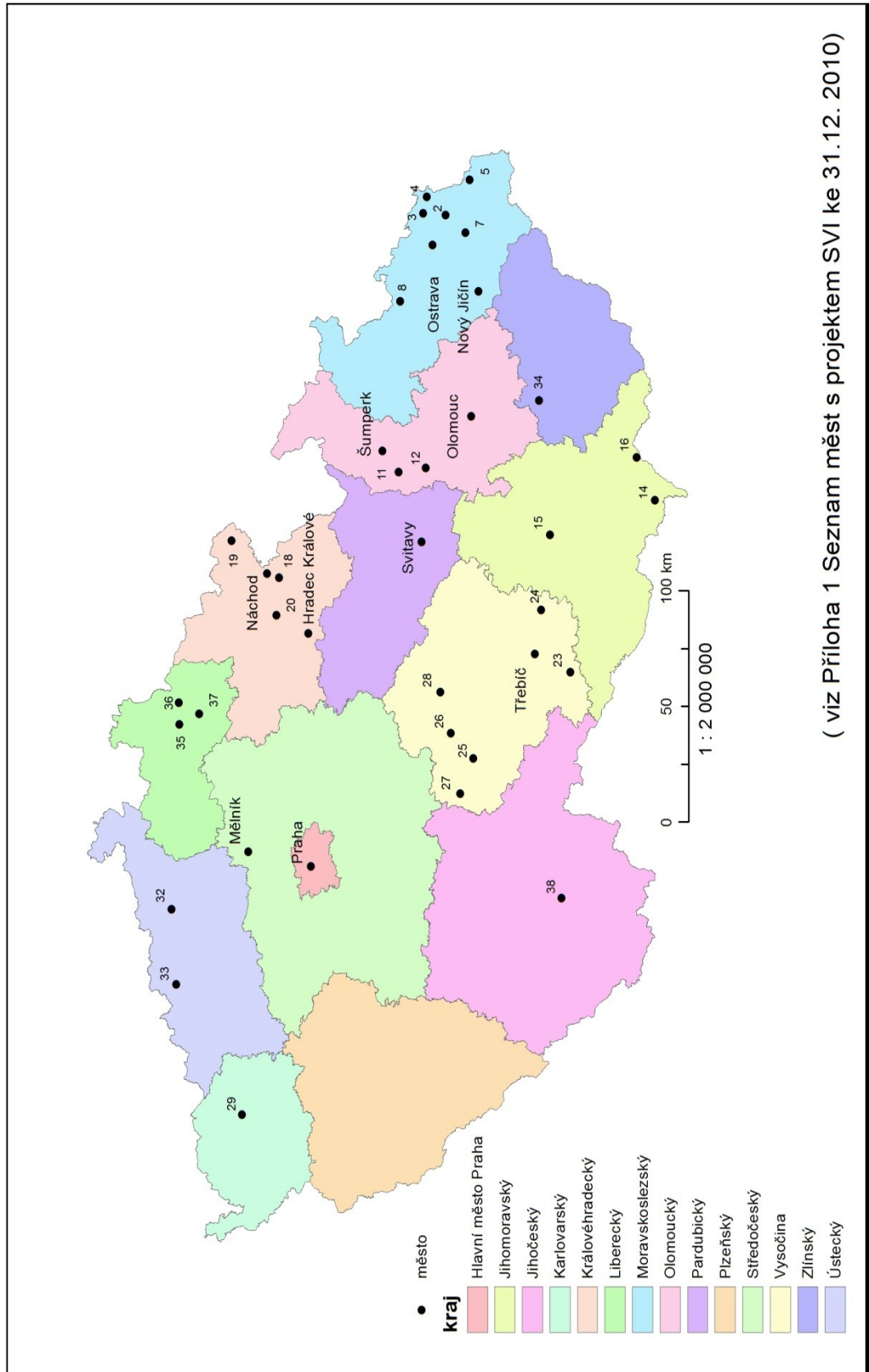

Obrázek č. 4 SYSTÉM VČASNÉ INTERVENCE. SVI portal [online]. [cit. 17. 3. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.sviportal.cz/Default.aspx>

Harmonogram	listopad 2013	prosinec 2013	leden 2014	únor 2014	březen 2014	duben 2014	květen 2014	červen 2014	červenec 2014	srpen 2014	září 2014	říjen 2014	listopad 2014
Výběrové řízení													
Analýza													
Vývoj													
Testování													
Školení													
Pilotní úpravy - analýza													
Pilotní úpravy - vývoj a test													
	Flat rate sazby	Počet lidí	Člověkoměsíce práce týmu				Měsíce celkem	Člověko-měsíc	Počet dní v měsíci	Sazba	Cena		
			Analýza	Vývoj	Testování	Pilot							
	Celý tým	13	8	14	8	8,5	38,5	87,5	20	13 000	22 750 000		

Obrázek č. 5 Interní zdroj Ministerstva vnitra

Příloha 3 - Mapa měst realizující projekt SVI

Příloha 4

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Veronika Vránová a jsem studentka 3. ročníku oboru Pedagogika – veřejná správa na Univerzitě Palackého v Olomouci. Snažím se získat co nejvíce informací k tématu bakalářské práce, jímž je Systém včasné intervence. Proto bych Vás tímto chtěla poprosit o jeho vyplnění.

Vyberte jednu z nabízených variant, popř. odpovězte co nejlépe na uvedené položky.

Předem děkuji za Váš čas strávený vyplňováním dotazníku.

Veronika Vránová

Ad. Dotazník obsahuje různé druhy položek. Ve většině z nich odpovězte označení vybrané odpovědi křížkem.

Ano

U otevřených otázek máte možnost vyjádřit svůj názor.

Pohlaví:

- Muž
 Žena

Město:

☐		☐	
☐		☐	
☐		☐	
☐		☐	
☐		☐	

Vaše funkce: _____

1. Kdy byl zaveden Systém včasné intervence ve Vašem městě?

2. Proč právě ve Vašem městě byl projekt realizován?

- Z důvodu snížení míry a delikvence dětí a mládeže ve městě
 Nadšení budoucích členů pro tento projekt – vlastní iniciativa
 Tlak ze strany vyšších orgánů
 Návrh projektového manažera města
 Jiný důvod: _____

3. Je podle Vás dostatečně dotován projekt SVI ze státních zdrojů?

- Ano
 Spíše ano
 Nevím

- Spíše ne
 Ne
4. S jakými problémy v oblasti prevence kriminality se v posledních dvou letech (2010-2012) potýkáte?

5. Jak často se schází Tým pro mládež (dále Tpm)?
- 1x měsíčně
 Čtvrtletně
 Půlročně
 1 x ročně
 Dle potřeby
 Tým pro mládež se od svého vzniku ještě nesešel
 Nevznikl

Proč se jednání Tpm konají ve Vámi uvedené periodě? _____

6. Jsou realizována pro členy Týmu pro mládež nějaká školení? Pokud ano, jaká?

- Ne
 Ano, _____

7. Účastní se všichni členové těchto jednání? Jaký byl zatím jejich nejnižší počet?

- Ano Ne
- 5 členů
 - 5-10 členů
 - 10-15 členů
 - Více než 15 členů

8. Jaká jsou nejčastější témata Vašich jednání?

- „Hlášenky“
 Financování projektu a jeho nákladnost
 Proces nápravy konkrétního delikventa
 Plnění strategických cílů projektu SVI
 Péče o děti mají problémy se záškoláctvím, krádežemi ve škole, útěky ze školy, ...
 Jiné: _____

9. Z a jak dlouho po realizaci projektu byl zřízen tým pro mládež?

- Asi do měsíce
 Do půl roku po zahájení
 Rok po zahájení
 Do 2 let po zahájení
 Nebyl zřízen

10. Jakého druhu delikventní mládeže se nejčastěji týkají Vaše jednání?

11. Daří se Vám dodržovat metodiku?

☐ Ano	☐ Spíše ne
☐ Spíše ano	☐ Ne
☐ V rámci možností, není to vůbec jednoduché	

Prostor pro jinou odpověď (konkrétní odpověď): _____

12. Co si myslíte o snížení věkové hranice trestní odpovědnosti mládeže?

13. Jaký je Váš názor na funkčnost koordinované spolupráce mezi jednotlivými institucemi (PČR, soudy, státní zastupitelství, kurátoři pro mládež, probační úředníci)?

14. Jakým způsobem se hodnotí efektivita práce/ plnění metodiky?

- Kvantitativně
- Kvalitativně

15. Došlo vlivem vytvoření projektu Systému včasné intervence a jeho realizací ke snížení četnosti úspěšně vyřešených případů?

- Ano, velmi
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne, žádná změna

Zdůvodnění Vaší odpovědi: _____

Za čas, který jste věnovali vyplnění tohoto dotazník a Vaše odpovědi, děkuji.

Prostor pro Váš komentář: _____

Příloha 5 - Interview MVČR – Ferdinand Raditsch

14. 3. 2013 Praha

- Kdo byl iniciátorem celého projektu?
- Co bylo důvodem, prvotním podnětem, tento projekt rozběhnout? Jakou váhu úspěšnosti projektu měla pilotáž?
- Jak moc jste spoléhal (spoléhali jako MVČR), že pilotní odzkoušení projektu SVI se stane úspěšným? Jak moc jste si byli jistí přínosem projektu před vstupem na pilotáž?
- Mezi úkoly, které plní odbor prevence kriminality v rámci programů prevence, patří publikační a lektorská činnost. Při výzkumném šetření bylo zjištěno, že pro zainteresované složky projektu SVI (města) nejsou realizována žádná školení. Uveďte toto protiřečení na pravou míru.
- Nebylo by dobré zařídit pro složky TMP a jiné zainteresované osoby zařídit nějaká školení, kurzy, aby byly lépe namotivováni. Co přicházet s aktuálními výsledky o snížení trestné činnosti prostřednictvím SVI v krajích, dotvoření informačního systému. Jak si vysvětluje, že ve Svitavách to jde (projekt funguje), a v jiných městech mají s projektem negativní zkušenosti?
- Co si myslíte o skutečnosti, že zainteresované osoby nejsou dostatečně informovány a tím v nich dochází k následné demotivaci a neefektivitě?
- V nejmenovaném městě bylo zjištěno, že jsou zklamáni ze skutečnosti, že nefunguje stanovený informační systém. Komunikace částečně funguje prostřednictvím telefonů, je to zdlouhavé a neefektivní. Připadá jim, že o urychlení dřívější situace se nejedná. (firma AutoCont a.s. nedodala systém).
- Pracovníci institucí vidí jako problém zdlouhavé vyplňování hlášenek. Jaký je na to Váš názor? Všechno bude nové a vyplňování hlášenek se mu nezdá tak zdlouhavé.
- Podle výsledků výzkumného šetření vyplývá, že se složky nerady angažují z důvodu toho, že neví, na co jdou peníze ze státního rozpočtu a jiných dotací.
- Jakým způsobem jste informován ze strany praxe? Zkvalitňování projektu? Zpětná vazba?

- Proslýchá se, že tento projekt má nahradit jiný, nový, co už teď přispívá k demotivaci pracovníků institucí, kteří se angažují v tomto projektu. Jaká je vůbec budoucnost toho projektu?
- Technické problémy s informačním systémem?
- Z předkládací zprávy materiálu **Hodnocení systému péče o ohrožené děti – Národní projekt Systému včasné intervence** (2010) jsem se dověděla, že jedním z cílů je vyřešení umístění centrálního serveru informačního prostředí. Pokud se cíl podařilo splnit, kde se toto centrum nachází?
- Jedním z kroků jak přispět k reformě sociální je transformace systému ohrožené děti, jak vidíte funkci SVI v transformovaném systému? Není nějaký tlak, aby se s tím něco dělalo? Stav po transformaci, když teď nefunguje tak jak má? Limit, jestli se to má zprovoznit?
- Oficiální zdroj ministerstva uvádí, že dotace ze státního rozpočtu jsou 121 mil., kam všude tyto peníze byly použity, a existuje nějaké odůvodnění částky?
- Jestli dochází k jiné informovanosti ve Svitavách než v jiných městech? Čím to je?
- Existuje vztah mezi problémy s SKRATAMI a SVI. Proslýchá se, že projekt SVI, respektive jeho průběh, je pozastaven. Co je na tom pravdy? V jednom z tázaných měst je to pozastaveno.
- Vidíte sám nějaké nedostatky v oblasti tohoto projektu?

Příloha 6 - Materiál MPSV předkládaný na jednání vlády ČR 13. února 2013

Tisková zpráva

V Praze 13. února 2013

Materiál MPSV předkládaný na jednání vlády ČR 13. února 2013

Ministerstvo práce a sociálních věcí předloží na jednání vlády České republiky ve středu 13. 2. 2013 tři materiály:

- Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 (k projednání bez rozpravy)
- Zpráva o základních tendencích příjmové a výdajové situace domácností ČR v 1. - 3. čtvrtletí 2012 (předkládáno pro informaci)
- Zpráva o stavu realizace Národního projektu systému včasné intervence jako součásti reformy systému péče o ohrožené děti (předkládáno pro informaci)

1) Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017

V souvislosti s vyhlášením roku 2012 Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity předkládá Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) na jednání vlády materiál „Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017“, který zároveň navazuje na předchozí Národní program přípravy na stárnutí na období let 2008 až 2012.

Záměrem dokumentu je prokázat, že stárnutí populace může být pozitivní, pokud se jednotlivým výzvám dokážeme přizpůsobit. Z tohoto důvodu došlo k přejmenování názvu dokumentu na Národní strategii podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. Změna názvu odráží i mezinárodní kontext, kdy celá řada vyspělých států se zaměřuje na potenciál starších osob a na přizpůsobení se výzev spojených se změnami v demografické struktuře obyvatelstva.

Nedílnou součástí akčního plánu je podkladová studie, která dokládá důležitost navržených opatření na základě statistických dat, mezinárodních výzkumů a trendů, aktuální situace v České republice a odborné literatury. V roce 2013 dojde k vytvoření měřitelných indikátorů k jednotlivým opatřením, podle kterých budou přijaté závazky každoročně monitorovány. Materiál respektuje mezinárodní priority a je v souladu s Regionální implementační strategií Madridského mezinárodního akčního plánu pro problematiku stárnutí (OSN, 2002).

Základním rámcem Národního akčního plánu podporujícího pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017 je zajištění dodržování a ochrany lidských práv seniorů.

Demografické stárnutí populace, které ovlivňuje různou měrou všechny státy světa, se stalo jednou z nejvíce diskutovaných otázek posledních několika desetiletí. Dotýká se všech oblastí života společnosti a promítá se do širokého spektra politických opatření. Politiky reagující na stárnutí obyvatelstva mohou být účinné pouze tehdy, budou-li založeny na komplexním přístupu, koordinaci všech přijatých opatření a budou v souladu s dlouhodobým výhledem pro maximální využití potenciálu starších pracovníků a seniorů.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha
Štěpánka Filipová, tisková mluvčí, tel.: 221 922 359
e-mail: stepanka.filipova@mpsv.cz
www.mpsv.cz

2. Zpráva o základních tendencích příjmové a výdajové situace domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2012

Druhým předkládaným materiálem na jednání vlády je pravidelná „Zpráva o základních tendencích příjmové a výdajové situace domácností ČR v 1. – 3. čtvrtletí 2012“, která charakterizuje makroekonomický vývoj české ekonomiky v daném období minulého roku.

Vývoj české ekonomiky v průběhu tří čtvrtletí roku 2012 charakterizovaly výrazné prvky hospodářské recese doprovázené jen dílčím zpomalováním jejího poklesu. Meziroční snížení HDP ve stálých cenách činilo od počátku roku - 0,9 %. Hlavním vnitřním důvodem ekonomického poklesu byl stále se prohlubující propad dynamiky spotřeby domácností; vnější příčinou bylo nadále globální zpomalení hospodářského růstu, které se projevilo v nižším tempu zahraniční poptávky po českém zboží, zejména v Eurozóně. I přesto jediným růstovým faktorem byl – i při určitých problémech - zahraniční obchod.

Významnější ekonomické oživení nelze z uvedených důvodů očekávat ani v roce 2013, kdy se navíc uplatní celá řada opatření k zajištění fiskální konsolidace. HDP tak reálně více posílí zřejmě až v roce 2014.

Charakteristika některých vybraných příjmů a výdajů domácností:

- úhrnný **disponibilní důchod** sektoru domácností (na makroúrovni statistiky národních účtů) **vzrostl nominálně o 2,0 % na 1 574,8 mld. Kč**, reálně ale **klesl o 1,4 %**, s výjimkou reálných důchodů z vlastnictví **klesla kupní síla všech dalších součástí běžných příjmů sektoru domácností**, a to vč. náhrad zaměstnancům zejména (mezd a platů) a sociálních dávek,
- **vývoj nominálních čistých příjmů na úrovni konkrétních typů domácností** (na bázi statistiky rodinných účtů) byl v úhrnu **o něco příznivější** (meziroční index 105,4 %), avšak **nadprůměrnou dynamiku vykázaly pouze domácnosti osob samostatně výdělečně činných a zaměstnanecké bezdětné domácnosti**, tedy **domácnosti s vyšší příjmovou úrovní** v tomto souboru (obecně silně zapůsobil rovněž vliv nízké základny ledna až září 2011 a částečně také obvyklé obměny zpravodajského souboru); **velkou část příjmů domácností pohltila vysoká míra cenové inflace**, nepříznivou skutečností je, že relativně **nejhorší vývoj reálných příjmů zaznamenaly sociálně ohrožené skupiny domácností zaměstnanců s dětmi (stagnace) a důchodců (pokles)**, jejichž **nominální příjmy rostly nejpomaleji**,
- **největším zdrojem peněžních příjmů domácností byly mzdy**; **průměrná nominální měsíční mzda v národním hospodářství** (na přepočtené počty zaměstnanců) dosáhla **24 408 Kč** a její **meziroční dynamika růstu činila 2,4 %** (obdobně jako ve stejném období předchozího roku); po zohlednění nárůstu cenové inflace však došlo k **poklesu reálné úrovně průměrné mzdy o 1,0 %**,
- **sociální příjmy mírně vzrostly**, avšak **pouze v nominálním vyjádření** (meziroční index 101,3 %), přitom **dynamika jednotlivých složek této druhé nejvýznamnější součásti úhrnných příjmů domácností byla značně rozdílná**; **výrazný procentní nárůst** byl zaznamenán u **dávek pomoci v hmotné nouzi**, zvýšil se také objem vyplacených dávek důchodového pojištění a příspěvku na péči, příjmy občanů z ostatních druhů dávek klesly,
- **zvýšil se počet důchodců a vzrostla i průměrná výše** (samostatně vypláceného) **starobního důchodu o 2,2 % na 10 764 Kč**,

- meziroční přírůstek Harmonizovaného indexu spotřebitelských cen byl vyšší než jeho hodnota za celou EU 27 (v ČR v září 3,5 %, resp. 2,7 % v EU),
- domácnosti i přes nepříznivý vývoj příjmů, vysokou inflaci a obavy z budoucnosti navýšily své úspory – jejich objem se podle dostupných údajů České národní banky v září 2012 ve srovnání se zářím 2011 zvýšil o 3,3 % na 1,76 bil. Kč, domácnosti kromě neterminovaných a alternativních forem spoření významně obnovily sklon k držení hotových peněz.

3. Zpráva o stavu realizace Národního projektu systému včasné intervence jako součásti reformy systému péče o ohrožené děti

Posledním materiálem, který MPSV předkládá na jednání vlády je „Zpráva o stavu realizace Národního projektu systému včasné intervence jako součásti reformy systému péče o ohrožené děti“. Materiál je předkládán v souvislosti s plněním usnesení vlády České republiky ze dne 17. března 2011 č. 19, kdy bylo uloženo ministroví práce a sociálních věcí předložit vládě do 31. prosince 2012 tuto informativní zprávu.

Systém včasné intervence (dále jen „SVI“) je mezirezortním projektem informačního prostředí, jehož cílem je prevence rizika kriminálního vývoje dětí a ochrana dětí před trestnou činností. Koordinací projektu byl pověřen ministr práce a sociálních věcí. Vláda zároveň uložila ministroví práce a sociálních věcí ve spolupráci s ministrem vnitra zajistit finanční prostředky pro každý jednotlivý rok realizace podle harmonogramu projektu.

V listopadu roku 2011 informoval ministr práce a sociálních věcí ministra vnitra o skutečnosti, že pro realizaci Národního projektu SVI nejsou k dispozici potřebné prostředky v rámci strukturálních fondů Evropské unie (podle studie proveditelnosti by si národní nasazení SVI vyžádalo cca 140 mil. Kč). Ministerstvu vnitra bylo proto navrženo, aby vytvoření informačního prostředí, umožňujícího sdílení informací o ohrožených dětech mezi orgány sociálně-právní ochrany, školami a školskými zařízeními, zdravotnickými zařízeními, Policií ČR, městskými policiemi a dalšími orgány veřejné správy, bylo řešeno právě prostřednictvím Informačního systému sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „IS SPOD“). Tento postup byl potvrzen i Národní strategií ochrany práv dětí, která byla schválena usnesením vlády č. 4 ze dne 4. ledna 2012.

Vznik informačního systému v oblasti sociálně-právní ochrany dětí jako součásti Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí byl legislativně ukotven novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí č. 401/2012 Sb.

*Štěpánka Filipová
tisková mluvčí*